

KESKKONNAMINISTEERIUM

**Ehitusmaavarade kasutamise riikliku arengukava 2011-2020
täitmise lõpparuanne**

Tallinn 2017

Sisukord

Sissejuhatus	3
Ülevaade Ehitusmaavarade arengukava täitmisest	4
Rakendusplaani täitmine eesmärkide lõikes	4
Strateegiline eesmärk 1. Tagada riigi infrastruktuuri ehitusobjektide ning tarbijate varustamine ehitusmaavaradega	4
Strateegiline eesmärk 2. Suurendada ehitusmaavarade kaevandamise ja kasutamise efektiivsust ning võimalike alternatiivsete ehitusmaterjalide kasutamist	14
Strateegiline eesmärk 3. Vähendada ehitusmaavarade kaevandamisest ja kasutamisest tingitud keskkonnamõju	21
Ehitusmaavarade arengukava tegevuste elluviimine, mida rakendusplaani perioodi 2012-2015 ei lisatud.....	29
Kokkuvõte	35
Kokkuvõte Ehitusmaavarade arengukava maksumusest ja olulisematest tulemustest 2012-2016	35
Kokkuvõte Ehitusmaavarade arengukava strateegiliste eesmärkide täitmisest.....	36

Sissejuhatus

„Ehitusmaavarade kasutamise riiklik arengukava 2011-2020“ (edaspidi ka *Ehitusmaavarade arengukava*) kiideti heaks Vabariigi Valitsuse 15.03.2011 korraldusega nr 127. Ehitusmaavarade arengukava elluviimiseks koostatud rakendusplaan aastateks 2012-2015 võeti vastu Vabariigi Valitsuse 15.11.2012 korraldusega nr 479.

Ehitusmaavarade arengukava täiendamine, elluviimine, hindamine ja aruandluse koordineerimine on Keskkonnaministeeriumi ülesanne (edaspidi ka *KeM*). Arengukava elluviimises osalevad kaastäitjatena Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (edaspidi ka *MMK*), Rahandusministeerium (edaspidi ka *RaM*), Siseministeerium (edaspidi ka *SiM*) ja Sotsiaalministeerium (edaspidi ka *SoM*). Nimetatud ministeeriumid ja nende allasutused on määratud ka arengukava meetmete täitjateks ja/või kaastäitjateks.

Arengukavas on määratud ehitusmaavarade kasutamise ja kaitse prioriteedid aastani 2020 ning püstitatud eesmärkide saavutamiseks kavandatud meetmed ja tegevussuunad. Arengukava üldeesmärk on ehitusmaavaradega varustatuse tagamine, võttes arvesse nende maavarade nõuetekohast kvaliteeti, optimaalset hinda, minimaalset võimalikku veokaugust ning säästlikku ressursi- ja keskkonnakasutust. Selle saavutamiseks on seatud kolm strateegilist eesmärki:

- 1) Tagada riigi infrastruktuuri ehitusobjektide ning tarbijate varustamine ehitusmaavaradega.
- 2) Suurendada ehitusmaavarade kaevandamise ja kasutamise efektiivsust ning võimalike alternatiivsete ehitusmaterjalide kasutamist.
- 3) Vähendada ehitusmaavarade kaevandamisest ja kasutamisest tingitud keskkonnamõju.

Käesolev aruanne annab ülevaate Ehitusmaavarade arengukava eesmärkide saavutamise ja tulemuslikkuse ning rakendusplaani täitmise kohta aastatel 2012-2016. Lisaks on analüüsitud rakendusplaani koostamise vajadust aastateks 2017-2020 ning tehakse ettepanek käesolev aruanne lugeda arengukava täitmise lõpparuandeks ning arengukava käesolevaga lõpetada. Aruanne on koostatud Ehitusmaavarade arengukava vastutavatelt täitjatelt laekunud tagasiside põhjal.

Ülevaade Ehitusmaavarade arengukava täitmisest

Rakendusplaani täitmine eesmärkide lõikes

Alljärgnevalt esitatakse koondandmed Ehitusmaavarade arengukava ja selle rakendusplaanis esitatud eesmärkide saavutamise ning meetmete täitmise kohta aastatel 2012-2016.

Strateegiline eesmärk 1. Tagada riigi infrastruktuuri ehitusobjektide ning tarbijate varustamine ehitusmaavaradega

Indikaator	Baastase	Saavutustase 2020 Ehitusmaavarade arengukava kohaselt	Saavutustase 2016. a lõpu seisuga
1. Avaliku teabe olemasolu ehitusmaavaradega varustuskindluse regulaarse arvestuse ning vajaduse prognoosi kohta	Puudub	Varustuskindluse mudel on valmis ja toimib aastast 2013	2013. a valmis varustuskindluse mudel, mis on seotud maardlate nimistu andmetega. Maa-ameti geoportaali maardlate rakendusse lisandusid mäeeraldise ruumilise puhvriga otsing ja mäeeraldise laiendatud otsing. IT-arendus valmis 2014. a maikuu.
2. Ehitusmaavaradega varustuskindlus 10-aastase perspektiiviga	Seisuga 31.12.2008 oli vähemalt 10ks aastaks tagatud ehituslubjakivi ja -dolakivi, tsemendilubjakivi, viimistlusdolokivi, tehnoloogilise liiva ja savi varustuskindlus; kriitilises seisus oli tehnoloogilise lubja- ja dolokivi, liiva ning kruusa varustuskindlus	Aastaks 2020 on vähemalt 10ks aastaks tagatud kõikide ehitusmaavarade varustuskindlus	Maavara varustuskindlust hinnatakse kaevandamisloa andmisel taotlusepõhiselt. Seisuga 31.12.2016 oli vähemalt 10ks aastaks tagatud kõikide ehitusmaavarade (v.a tsemendisavi, mis oli kriitilises seisus) varustuskindlus.
3. KOVide nõusolek maavarade kaevandamiseks (geoloogilise uuringu ja kaevandamisloa taotluste ning üldplaneeringute põhjal)	KOVid andsid aastal 2009 ligikaudu 30% juhtudest maavara kaevandamiseks nõusoleku	Aastal 2020 annab 75% KOVidest geoloogilise uuringu ja kaevandamisloa taotlustele nõusoleku	KOVid andsid aastal 2016 ligikaudu 93% juhtudest maavara kaevandamiseks nõusoleku.

Selgitus eesmärgi täitmise kohta

Maavaraga varustuskindlust hinnatakse kaevandamisloa andmisel taotlusepõhiselt. Selle rakendamiseks kinnitati kantsleri 13.06.2013 käskkirjaga nr 610 juhend riiklike huvide kaalumiseks ehitusmaavarade kaevandamisloa taotluste menetlemisel lähtuvalt

varustuskindluse tagatusest. Juhendi järgi otsustatakse taotluse üle varustuskindluse aspektist, kui taotletakse riigile kuuluva ehitus- ja täiteliiva, ehitus- ja täitekruusa, ehitus- ja täitelubjakivi, ehitus- ja täitedolokivi kaevandamisloa või loa muutmist või nimetatud maavarade korral mäeeraldise laiendamist. Juhendiga on seatud erandjuhud, millal eelpool nimetatud maavara kaevandamisloa taotlemisel varustuskindluse aspekti ei arvestata.

Ehitusmaavaradega varustuskindluse arvestuse, varustuskindluse juhendi rakendamiseks ja vajaduse prognoosimiseks ning avaliku teabe kättesaadavuse hõlbustamiseks arendati aastatel 2012-2014 Maa-ameti geoportaali maardlate veebirakendust¹. Veebirakenduse IT-arendus lõppes 2014. a maikuu ning veebirakendusse loodi mäeeraldise ruumilise puhvriga otsing ja mäeeraldise laiendatud otsing.

Mäeeraldise ruumilise puhvriga otsinguga leitakse mäeeraldiste viimase viie aasta kaevandatud mahud. Otsingus määrab kasutaja kaasatavad mäeeraldised maavara(de) või kasutusala(de) järgi. Võimalikud on kõik maavarad ja kasutusalad vastavalt keskkonnaregistri maardlate nimistus olevatele maavaravaru plokkidele. Ruumianalüüs tehakse kasutaja sisestatud puhvri raadiusega ringi ja mäeeraldise ruumikujude kihi suhtes. Analüüs selgitab määratud tingimustega puhvri alasse osaliselt või täielikult jäävad mäeeraldised. Analüüsi tulemused on võimalik eksportida eraldi tabelisse.

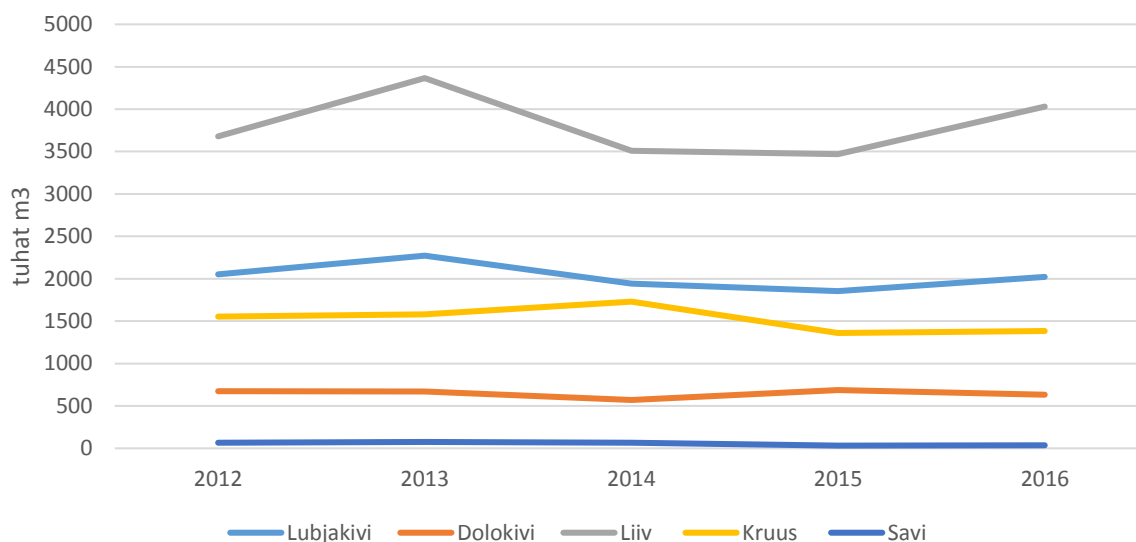
Mäeeraldise laiendatud otsing võimaldab otsida mäeeraldise maakonna, omavalitsuse, maavara, kasutusala, registrikaardi numbriga, loa omaniku, kaevandaja, mäeeraldise nimetuse või eeltoodud väljade järgi kombineeritult. Kõiki kirjeldatud tulemusi saab samuti eksportida tabelkujul.

Mõlema otsingu tulemusena leitud mäeeraldise saab kuvada märgistatult kaardil. Kaardiakent saab positsioneerida puhvri alale vastavas mõõtkavas ja vastava aluskaardiga.

Projekti „Keskkonnaregistri maardlate nimistu varustuskindluse mudeli arendus“ rahastas SA Keskkonnainvesteeringute Keskus (edaspidi ka *KIK*). Projekti kogumaksumus oli 280 000 eurot. Ehitusmaavarade arengukava rakendusplaanis kavandati selleks otstarbeks nii 2012. aastal kui ka 2013. aastal 140 000 eurot ehk kokku 280 000 eurot. Seega vastab projekti kogumaksumus plaanitule.

Kaevandatud ehitusmaavarade koguste muutusi aastatel 2012-2016 kirjeldab Joonis 1.

¹ <http://geoportaal.maaamet.ee/est/Kaardiserver-p2.html>

Joonis 1: Ehitusmaavarade kaevandatud koguste muutus aastatel 2012-2016 (Maavaravarude koondbilanss 2012-2016).

Aastatel 2012-2016 kaevandati keskmiselt aastas lubjakivi 2000 tuh m³, dolokivi 650 tuh m³, liiva 3800 tuh m³, kruusa 1500 tuh m³ ja savi keskmiselt 55 tuh m³.

Arvestades lubadega kaevandada antud jääkvaru ja ülaltoodud 5 aasta keskmisi kaevandamismahte, saab öelda, et seisuga 31.12.2016 oli Eestis vähemalt 10ks aastaks tagatud kõikide ehitusmaavarade (v.a tsemendisavi, mis oli kriitilises seisus) varustuskindlus². Tabelis 1 on kriitilise seisuga ehitusmaavara varustuskindlus märgitud punasega. Kui varu jätkub 10-20 aastaks, on näitaja märgitud kollasega.

Tabel 1: Ehitusmaavarade varustuskindlus (aastates) maardlate nimistu andmete järgi seisuga 31.12.2016.

Maakond	Lubjakivi			Dolokivi			Liiv			Kruus		Savi		KESKMINNE	
	Tsemendi	Tehnoloogiline	Ehitus	Tehnoloogiline	Viimistlus	Täite	Ehitus	Tehnoloogiline	Ehitus	Täite	Ehitus	Täite	Tsemendi		Keraamiline
Harju			11						26	40	27				26
Hiiu									69	14	40				41
Ida-Viru			37						14	62	29		72		43
Jõgeva			11			584	19		63	83	53				136
Järva		9	322				53		23	104	43	343			128
Lääne			3	34					61	64	48				42
Lääne-Viru	96	304	17						36	52	47	39	6		75
Põlva									47	35	13				32
Pärnu						3	30		31	48	16				26
Rapla			71		73		20		14	12	15	11			31

² Varustuskindluse leidmisel kasutati Maa-ameti geoportaali maardlate veebirakenduse mäeeraldise laiendatud otsingut.

Saare		10	23		51		541		59	100	51	2			105
Tartu									35	24	21				27
Valga									48	108	32				63
Viljandi									46	24	25				32
Võru							22	139	42	104	26				67
KESKMINE	96	108	62	34	62	294	114	139	41	58	32	99	6	72	58

Kuigi tabelist 1 on näha, et mõnes maakonnas on erinevate maavarade osas varustuskindlusega probleeme, on see tingitud Eesti geoloogilisest ehitusest ning asustihedusest. Näiteks tsemendisavi leidub ainult Lääne-Viru maakonnas Kunda savimaardlas, kus seda kaevandab Kunda Nordic Tsement AS kaevandamisloa KMIN-065 alusel. Varustuskindluse arvutuses on arvestatud kaevandamisloaga lubatud maksimaalset aastamäära ning loa kehtivuse algust ja lõppu. Kuna luba KMIN-065 kehtib kuni 05.11.2018, siis on tsemendisavi varustuskindlus hetkel kriitiline. Kui luba pikendatakse või antakse välja uus luba, suureneb ka tsemendisavi varustuskindlus. Kokkuvõtvalt on ehitusmaavarade varustuskindlus tõusnud võrreldes baastasemega 2008. aastal.

Kui arengukava koostamise ajal 2009. aastal andsid kohalikud omavalitsused (edaspidi ka KOVid) nõusoleku kaevandamisloa andmiseks ca 30 % juhtudest, siis 2012. aastal nõustusid KOVid maavara kaevandamise loa andmisega juba ligikaudu 81% juhtudest, 2013. aastal ligikaudu 96% juhtudest, 2014. aastal 100% juhtudest ning 2015. ja 2016. aastal ligikaudu 93% juhtudest. KOVide nõusoleku osakaal kaevandamisloa andmiseks on Ehitusmaavarade arengukava koostamise ajaga võrreldes oluliselt suurenenud. Ehitusmaavarade arengukavas oli seatud eesmärk, et aastaks 2020 annavad KOVid 75% juhtudest nõusoleku geoloogilise uuringu loa ja kaevandamisloa andmiseks. Seega oli planeeritud sihttase juba 2012. aastal saavutatud.

KOVide kaevandamisloa andmisega nõustumise kõrge protsent on saavutatud ilmselt sellepärast, et arendajad käivad enne taotluse esitamist rohkem kohaliku omavalitsusega läbirääkimisi pidamas. Eelnevalt lepitakse kokku, kas ja millistel tingimustel on võimalik kaevandada. Kohaliku omavalitsuse tugeva vastuseisu korral ei hakata tihti lube taotlema. Selline praktika on muutunud sagedamaks.

Meetme 1.1 „Riigi kui maavara omaniku osakaalu tugevdamine õiguskeskkonnas“ tulemused

Tegevus, alategevus	Taotletav tulemus	Tegevuse tegelik maksumus 2012-2016 (tuh eurot) ja rahastusallikas	Tulemus 2016. a lõpu seisuga
1.1.1 Ehitusmaavarade kaevandamist ja kasutamist käsitleva õiguskeskkonna analüüs ning õigusaktide muutmine ja täiendamine	Riigi osatähtsus ja võimalused riigile kuuluva maavara kasutamisel ja kaitsmisel on suurenenud	–	Välja on töötatud uus maapõueseadus (edaspidi ka <i>MaaPS</i>) mille eesmärk on korrastada ja ajakohastada maapõuega seotud regulatsiooni ning suurendada riigi huvi arvestamise võimalust.

			Tegevuse täitmine lõppes MaaPSi vastuvõtmisega 27.10.2016 Riigikogus ³ .
1.1.1.1 MaaPSi ja planeerimiseaduse (edaspidi ka <i>PlanS</i>) muutmise vajalikkuse selgitamine	Planeeringute koostamisel arvestatakse maavaravaruga, seeläbi on tagatud arvelevõetud maavara säilimine ja juurdepääs maavaravarule	–	Uues MaaPSis on arvestatud 2015. aastal vastu võetud PlanSiga. Maardlate alade planeeringud kooskõlastatakse Maaametiga. Tegevuse täitmine lõppes MaaPSi vastuvõtmisega 27.10.2016 Riigikogus.
1.1.1.2 MaaPSi ja kaevandamiseaduse (edaspidi ka <i>KaevS</i>) muutmine: kõrvaldada vastuolud ja seadused ühtlustada	MaaPS ja KaevS on üheselt mõistetavad, mislääbi väheneb halduskoormus	–	Uude MaaPSi lisati KaevSi sätteid. MaaPSi jõustumisega tunnistati KaevS kehtetuks. Tegevuse täitmine lõppes MaaPSi vastuvõtmisega 27.10.2016 Riigikogus.
1.1.2 Maavarade kaevandamise ja kasutamise koolituste (seminaride) korraldamine maakondade ja KOVide ametnikele ning planeeringute koostajatele	Teadlikkuse ja pädevuse kasv ning koostöö paranemine eri huvigruppide vahel	17,7 KIKist	Planeeringutega seotud ametiasutuste ametnikele ning planeeringute koostajatele korraldati 2013. aastal kaks maavarade kaevandamise ja kasutamise koolitust. Aastatel 2014-2015 maavarade kaevandamise ja kasutamise koolitusi ei toimunud, kuna rakendusplaanis ei olnud selleks rohkem rahalisi vahendeid ette nähtud. Tegevus on täidetud.

Selgitus meetme täitmise kohta

Riigikogu võttis 2011. aasta 16. veebruaril vastu keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (edaspidi ka *KeÜS*). Keskkonnaseadustiku üld- ja eriosa sisulise ning vormilise ühtse terviku moodustamiseks alustas KeM 2013. aastal MaaPSi eelnõu koostamist. Selleks püstitas KeM MaaPSis lahendamist vajavatele probleemidele lähteülesande. MaaPS võeti Riigikogus vastu 27.10.2016.

Lisaks keskkonnaõiguse kodifitseerimise eesmärgiks olevale seaduste struktuuri ning terminite ühtlustamisele on uue MaaPSi eesmärk korrastada ja ajakohastada maapõuega seotud regulatsiooni ning suurendada riigi huvi arvestamise võimalust. Seda eelkõige strateegilise tähtsusega maavarade (põlevkivi, fosforiit, metallimaagid) kaevandada andmisel, aga ka ehitusmaavarade varustuskindluse tagamiseks.

Eesmärgi saavutamiseks ja valdkonna tervikuna ühes seaduses reguleerimiseks ning dubleerimise vältimiseks liideti uude MaaPSi KaevSi sätteid, jäädes struktuurilt valdavalt vana MaaPSi ülesehituse juurde. Pärast MaaPSi jõustumist tunnistati KaevS kehtetuks.

³ MaaPS jõustus 1. jaanuaril 2017. aastal.

KeÜSiga kooskõla saavutamiseks sätestati uues MaaPSis, et senine maavara kaevandamise luba on üks KeÜSis nimetatud keskkonnalubadest. Keskkonnaluba maavara kaevandamiseks antakse KeÜSis sätestatud menetluse kohaselt, arvestades MaaPSis sätestatud erisusi. Üldgeoloogilise uurimistöö luba ja geoloogilise uuringu luba ei ole keskkonnaload KeÜSi tähenduses ning seega ei kehti neile KeÜSis sätestatud menetluse erisused. Samas on üldgeoloogilise uurimistöö loa, geoloogilise uuringu loa ja maavara kaevandamise loa menetlused mitmes mõttes väga sarnased. Seepärast on nimetatud lubade menetlus siiski maksimaalselt ühtlustatud, et lihtsustada menetlusosaliste jaoks MaaPSi alusel toimuvates eri menetlustes osalemist.

KeÜSile lisaks on MaaPS seotud ka teiste keskkonnaseadustiku eriosa seaduste eelnõudega, nt veeseaduse ja looduskaitse seadusega. Peale selle on uue MaaPSi koostamisel arvestatud 2015. aastal vastu võetud ehitusseadustiku ja PlanSiga.

Oluline erinevus uue ja vana MaaPSi vahel tuleneb maardlate jagunemise üleriigilise ning kohaliku tähtsusega maardlateks kaotamisest. Kuigi maardlate liigitamise kaudu loodeti võimaldada riigile tõhusamad hoovad üleriigilise tähtsusega maardlate kasutamise suunamiseks, ei ole seaduse ülejäänud sätted selleks siiski sisulist võimalust andnud. Seega on minetanud oma tähtsuse Ehitusmaavarade arengukavas meetme 1.2. all seatud tegevus koostada üleriigilise tähtsusega maardla kasutamise kava. Tegevust ei lisatud ka Ehitusmaavarade arengukava rakendusplaani 2012-2015.

Eelnevale lisaks muudeti uue MaaPSiga ka teisi seaduseid asjakohases ulatuses. Suurima mahuga nendest on keskkonnatasude seaduse (edaspidi ka *KeTS*) muutmine, mille muudatused on valdavalt seotud MaaPSi sätetega, millega kaotati maardlate jaotus üleriigilise tähtsusega ja kohaliku tähtsusega maardlateks.

Uue MaaPSiga muudeti ka maapõue kaitse põhimõtteid. Maardlate alade planeeringud kooskõlastatakse Maa-ametiga. Planeeringutes kajastatakse maardlate ja mäetööstusmaade olemasolu. Maakonnaplaneeringute kooskõlastamisel jälgib Maa-amet, et arvele võetud maavara kaevandamisväärsena säilimise ja maavarale juurdepääsu olemasolev olukord ei halveneks. Küll aga on täpsustatud maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse lubamise ning planeeringute kooskõlastamise põhimõtteid. Esiteks lisati võimalus rajada riigile olulisi objekte maardlatele. Alternatiivse asukoha puudumisel võib eelnõu kohaselt lubada maardlale püstitada ülekaaluka avaliku huviga ehitisi ning riigikaitseülesannete jaoks olulisi ehitisi, samuti tehnovõrke ja -rajatisi. Teiseks on seatud vaba ehitustegevuse (omavalitsuselt ei ole vaja ehitusluba küsida ega omavalitsust ehitustegevusest teavitada) või poolvaba ehitustegevuse (omavalitsusele esitatakse üldsõnaline ehitusteatis, millest ei selgu muu infot kui ehitatava ehitise asukoht) korras ehitamisest huvitatud isikule kohustus saada KeMi või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutuse luba, sest ka nende tegevuste käigus võib ehitada suuri ehitisi, nt parkimisplatse, põllumajandusrajatisi ja silohoidlad, mis maapõue seisundit ning kasutamist mõjutavad. Kolmandaks on tehtud seaduses erisus, et ehitamiseks või katastriüksuse sihtotstarbe muutmiseks ei ole vaja uut ja dubleerivat kooskõlastust küsida, kui tegevus on varem planeeringu kaudu KeMi või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutusega kooskõlastatud.

Planeeringutega seotud ametiasutuste ametnikele ning planeeringute koostajatele korraldati 2013. aastal kaks maavarade kaevandamise ja kasutamise koolitust:

- 1) MTÜ Ökokratt projekt „Kohaliku omavalitsuste keskkonnaspetsialistide mäetööstusalase pädevuskoolituse programm“. Projektiga viidi läbi koolitus neljapäevaste

koolitustsüklitena kuuekümmet ühele kohaliku omavalitsuse keskkonnaspetsialistile. Teemadeks olid mäetööstuse terminid ja tehnoloogia, keskkonnamõju hindamine, planeerimine ning mäetööstuse või kaevandamise mõju kohaliku omavalitsuse arengukavale ning eelarvele. Programmi raames tehti 2012. aasta märtsis neljal korral ettekanne teemal „Maardlate alade planeerimisest“. Projekti rahastasid KIK, MTÜ Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liit, MTÜ Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liit ja MTÜ Eesti Turbaliit. Projekti maksumus oli 19 701,28 eurot, millest 17 730,83 eurot moodustas KIKi toetus.

- 2) Maavalitsuste planeeringuosakondade ühisseminar 27. veebruaril 2013. aastal. Seminari korraldas Ida-Viru Maavalitsus koos SiMi planeeringute osakonnaga. Peateemana arutati maakonnaplaneeringute koostamist. Maa-ametist esitati ettekanne planeeringute koostamiseks maardlate aladel.

Aastatel 2014-2016 maavarade kaevandamise ja kasutamise koolitusi planeeringutega seotud ametiasutuste ametnikele ning planeeringute koostajatele ei korraldatud, kuna rakendusplaanis ei olnud selleks rohkem rahalisi vahendeid ette nähtud. Uuest MaaPSist tulenevad kaevandajate, loa andja jt töös muudatused ning seetõttu on KeMil 2017. aastal plaanis avalikkust ja huvirühmasid seaduse ja selle rakendusaktidega kaasnevatest muudatustest teavitada. Konkreetne arutelude arv selgub jooksvalt vastavalt eri osapoolte huvile.

Meetme 1.2 „Ehitusmaavaradega varustuskindluse tagamine“ tulemused

Tegevus, alategevus	Taotletav tulemus	Tegevuse tegelik maksumus 2012-2016 (tuh eurot) ja rahastusallikas	Tulemus 2016. a lõpu seisuga
1.2.1 Maapõuealase teabe parandamine ja täiendamine maavaradega seotud andmebaasides (keskkonnaregistris, Statistikaameti andmebaasis jm)	Paraneb teave maavarade nõudluse ja kaevandamise osas, mis aitab kaasa maavarade säästlikumale kasutamisele arvestades riigi huvi	–	Maapõuealase avaliku teabe kättesaadavust on parandanud 2014. a maikuu valminud Maa-ameti geoportaali veebirakenduse IT-arendus, mille maksumus on välja toodud järgmise tegevuse juures. Keskkonnaregistri maardlate nimistu andmestikku hoitakse ajakohasena pidevalt. Tegevus on täidetud.
1.2.2 Ehitusmaavarade vajaduse prognoosi koostamine aastateks 2013-2020 ja selle regulaarne uuendamine ehitusmaavaradega varustuskindluse tagamiseks	On koostatud varustuskindluse arvutamise mudel ja kaevandamislubade andmine on kooskõlas maavarade reaalse vajaduse ning seeläbi riigihuviga	280 KIKist	2014. a maikuu valmis Maa-ameti geoportaali veebirakenduse IT-arendus, millega loodi aastatel 2012-2014 mäeeraldise ruumilise puhvriga otsing ja mäeeraldise laiendatud otsing. Kantsleri 13.06.2013 käskkirjaga kinnitati juhend riiklike huvide kaalumiseks ehitusmaavarade

			kaevandamislubade taotluste menetlemisel lähtuvalt varustuskindluse tagatusest. Tegevus on täidetud.
--	--	--	--

Selgitus meetme täitmise kohta

Maapõuealase avaliku teabe kättesaadavuse hõlbustamiseks arendati 2012-2014. a Maa-ameti geoportaali maardlate veebirakendust. Veebirakendusega saab töödelda keskkonnaregistri maardlate nimistu kõiki andmeid ja maavaravarude koondbilansi viimase viie aasta andmeid. Teavet saab kasutada maavarade varustuskindluse arvestuse ning vajaduse prognoosimiseks. Keskkonnaregistri andmeid hoitakse ajakohasena ja neis tehakse muudatusi pidevalt vastavalt varude kinnitamise otsustele, kaevandamis- ja uuringulubade andmisele ja muutmisele. Lisaks peetakse kaevandatud koguste ja mäeeraldiste jääkvaru arvestust.

Statistikaameti andmebaas ei kajasta maavarade kaevandamist maakonna järgi 2011. aastast. Sama teave on kättesaadav maavaravarude koondbilansis. Statistikaameti andmebaasis kajastatud tööstuses kasutatavate ehitusmaavarade toormekasutuse, impordi ja ekspordi andmed ei andnud terviklikku pilti, sest valimisse jäid üksikud ettevõtted. Sellel põhjusel ei kajastata neid andmeid alates 2012. aastast enam Statistikaameti andmebaasis. Enne nimetatud muudatuste tegemist dubleerisid maavaravarude koonbilanss ja Statistikaameti andmebaas üksteist, mis ei olnud mõistlik.

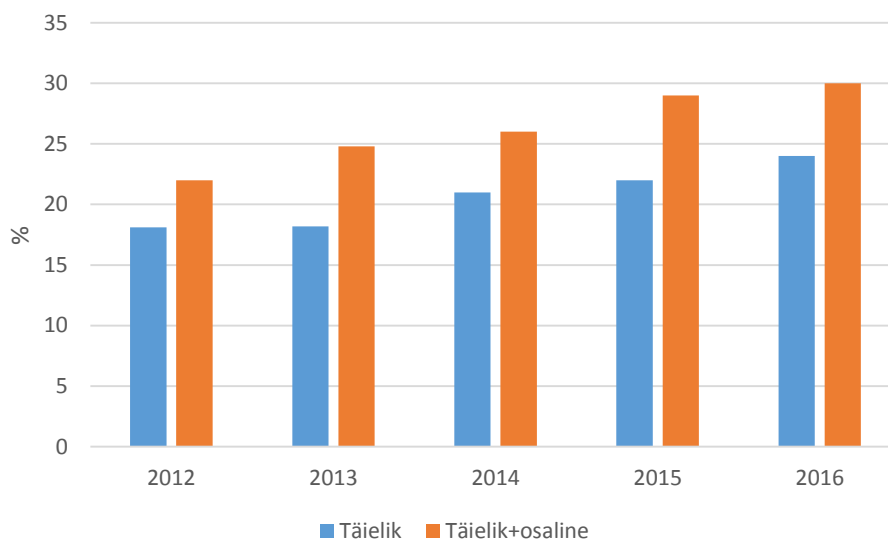
Enne Ehitusmaavarade arengukava rakendusplaani 2012-2015 heakskiitmist valmis 2011. aasta detsembris Eesti Konjukturiinstituudi tehtud uurimistöö „Eesti ehitusmaavarade nõudluse prognoos aastateks 2012-2020“. Töös anti ülevaade Eesti ehitusturu arengutrendidest ning kaevandatud ehitusmaavaradest viimasel kümnel aastal. Ehitusmaavarade nõudluse prognoosi andmisel võeti aluseks ehitusmaavarade kaevandamise statistika seoseid muude näitajatega, nagu kütuseaktsiisi laekumine, SKP muutumine ja teedeehituse maht.

Eelmises lõigus nimetatud uurimistööga seoses tegi Ramboll Eesti AS Maanteeameti tellimisel 2014. aastal uuringu „Ehitusmaavarade varustuskindluse uuring Maanteeameti objektidel“ I etapi. Uuringu eesmärgiks oli prognoosida ja tagada Maanteeameti poolt teostatavate tee-ehituse ja -remondi objektide varustuskindlus ehitusmaavarade osas. Selleks selgitati välja keskmine materjalikulu kvaliteedinäitajate lõikes ning anti prognoos materjali vajadustele koos võimalike ehitusmaavara maardlate levikuga. Uuringuga analüüsiti aastatel 2010-2013 ehitatud ja remonditud tee-ehitusobjektidel (üks põhimaantee, üks tugimaantee ja üks kõrvalmaantee lõik tellija ettepanekul) kasutatud ehitusmaterjali kogust kvaliteedist lähtuvalt. Võrdluseks on kasutatud projekteerimisnormidele ja nõuetele vastavaid I, III ja V klassi maanteede konstruktsioone, et hinnata ühe kilomeetri ehituse ja rekonstrueerimise materjalivajadust kvaliteedikategooriate lõikes. Uuringuga anti ülevaade olemasolevatest ehitusmaavarade avatud karjääridest, nende varude mahust ja kvaliteediandmetest. Aastal 2015 viis ERC Konsultatsiooni OÜ läbi uuringu „Ehitusmaavarade varustuskindlus Maanteeameti objektidel“ II etapi. Uuringu peamiseks eesmärgiks oli prognoosida ehitusmaavara kaevandamise õiguse tasust tulenevat üldist hinnatõusu teedeehituses ja anda väljundina riiklik ehitusmaavara indeks, mida saab tulevikus kasutada nii Maanteeameti hankelepingutes, kui tegevuste planeerimisel.

Lisaks rakendusplaanis 2012-2015 kavandatud tegevustele tuleb Ehitusmaavarade arengukava järgi keskkonnaregistri maardlate nimistu andmeid täiendada pidevalt Eesti kompleksse geoloogilise kaardistamisega mõõtkavas 1:50 000. Tegevust koordineerib Maa-amet. Tegevusega alustati aastaid enne Ehitusmaavarade arengukavas märkimist ja see toimub täna

jätkuvalt ning seondub kõikide maavaradega, mitte üksnes ehitusmaavaradega. Nimetatud põhjusel ei ole tegevust eraldi märgitud rakendusplaanis. Lisaks tuleb märkida, et vastavalt majandus- ja taristuministri 13.04.2017 käskkirjaga nr 1.1-1/17-080 moodustatakse alates 01.01.2018 MKMi hallatav riigiasutus Eesti Geoloogiateenistus, kelle üheks põhiülesandeks saab olema Eesti geoloogiline baaskaardistamine ja selleks on asutuse eelarves ka rahalised vahendid ette nähtud.

Iga baaskaardi lehe (tavaliselt 625 km²) kohta kogutakse kaardistuse andmebaasi puuraukude jt andmepunktide info, koostatakse 10 erinevat teemakaarti ja seletuskiri. Ühe lehe kogu komplekti valmimine kestab enamasti mitu aastat (maksimaalselt kaks aastat). Lisaks maismaale kaardistatakse akvatooriumi. 2012. aastal lõpetati kaardistamine baaskaardi Kohila (6332) lehel ja töid alustati Pakri (6244) lehel. 2013. aastal lõpetati Pakri leht ning alustati Keila (6331) ja Väike-Maarja (6432) lehega. Jätkus ka Võru lehe (5422) kaardistamine. Aastal 2014 lõpetati Keila leht ja alustati Järva-Jaani (6413) lehega. Aastal 2015 valmis Väike-Maarja leht ning alustati Paide (6324) ja Rapla (6314) lehega. Aastal 2016 lõpetati Võru leht ja alustati Järvakandi lehega. Aastal 2012 lisandus täielikult geoloogilise baaskaardiga kaetud maismaa arvele 625 km² (Kohila leht), 2013. aastal 23 km² (Pakri leht), 2014. aastal 611 km² (terve Keila leht), 2015. aastal 625 km² (Väike-Maarja leht) ja 2016. aastal 625 km² (Võru leht).

Joonis 2: Täieliku ning täieliku ja osalise digitaalse geoloogilise baaskaardiga kaetud maismaa ala Eesti maismaa pindalast aastatel 2012-2016.

Jooniselt 2 on näha, et kui 2012. aasta lõpuks oli täiskomplektse digitaalse geoloogilise kaardiga mõõtkavas 1:50 000 kaetud 18% Eesti maismaast ja koos pooleliolevate kaardilehtedega oli digitaalse geoloogilise kaardi andmeid 22% Eesti maismaast, siis 2016. aasta lõpuks oli täiskomplektse digitaalse geoloogilise kaardiga mõõtkavas 1:50 000 kaetud 24% Eesti maismaast ja koos pooleliolevate kaardilehtedega oli digitaalse geoloogilise kaardi andmeid 30% Eesti maismaast. Arvestades, et ühe kaardilehe kogu komplekti valmimine kestab enamasti mitu aastat (maksimaalselt kaks aastat) ning on ressursimahukas, siis on baaskaardistamine edenenud siiski tõusvas joones.

Meetme 1.3 „Ehitusmaavarade kaevandamise vajaduse ning omavalitsuste ja elanikkonna kaevandamisvastase hoiaku vahelise vastuolu maksimaalne vähendamine“ tulemused

Tegevus	Taotletav tulemus	Tegevuse tegelik maksumus 2012-2016 (tuh eurot) ja rahastusallikas	Tulemus 2016. a lõpu seisuga
1.3.1 Avaliku arvamuse ja hoiakute selgitamine ehitusmaavarade kaevandamise osas	Avalikkuse teadlikkus kaevandamise tänapäevastest tehnoloogiatest ja kaevandamisest tuleneva keskkonnamõju leevendamise võimalustest on tõusnud, mis läbi muutub kaevandamislubade menetlus efektiivsemaks	–	KeMi tellimusel viidi aastatel 2012, 2014 ja 2016 läbi Eesti elanikkonna keskkonnateadlikkuse uuring, mille käigus selgitati mh välja ka Eesti elanikkonna teadlikkus ja hinnang maavarade kaevandamise osas. Tegevus on osaliselt täidetud (avalik arvamus ja hoiak on kaevandamise osas välja selgitatud). Maapõuealase teadlikkuse tõstmist jätkatakse Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050 ⁴ (edaspidi ka <i>Maapõuepoliitika põhialused</i>) tutvustamise ja elluviimise protsessi käigus.

Selgitus meetme täitmise kohta

Aastatel 2012-2015 tegevusi (teavituskampaaniaid, koolitusi vms), mis oleksid otseselt suunatud avalikkuse teadlikkuse tõstmiseks ehitusmaavarade kaevandamise tänapäevastest tehnoloogiatest ja kaevandamisest tuleneva keskkonnamõju leevendamise võimalustest, ei tehtud.

Samas viidi KeMi tellimusel aastatel 2012 ja 2014 läbi Eesti elanikkonna keskkonnateadlikkuse uuring⁵. Uuringutes nimetati vastajaile rida keskkonnavaldkondi ja paluti anda hinnang nende praegusele olukorrale Eestis. Nimetatud uuringud kajastavad üksnes inimeste teadlikkust ja hinnanguid, käsitlemata nende põhjuste väljaselgitamist.

2012. aasta juulis valminud Eesti elanikkonna keskkonnateadlikkuse uuringus „Eesti elanike keskkonnateadlikkus“, kuhu koondati Eesti 15–74-aastase elanikkonna hinnangud, sai kõige madalama hinnangu (2,27 4-pallisel skaalal) olukord uute kaevanduste kavandamisel.

2014. aasta mais valminud Eesti elanikkonna keskkonnateadlikkuse uuringus „Eesti elanike keskkonnateadlikkus“, kuhu koondati Eesti elanikkond vanuses 15+ aastat, sai maavarade kaevandamisega seotu hinnanguks 4-pallisel skaalal 2,58, mis on mõnevõrra kõrgem võrreldes 2012. aasta uuringu tulemusega.

⁴ Vabariigi Valitsus kiitis Maapõuepoliitika põhialused heaks 16. märtsil 2017.

⁵ Uuringute aruanded asuvad aadressil <http://www.envir.ee/et/keskkonnavaldkondide-uuringud>.

2016. aasta mais valminud Eesti elanikkonna keskkonnateadlikkuse uuringus „Eesti elanike keskkonnateadlikkus“, kuhu koondati Eesti elanikkond vanuses 15+ aastat, oli ühest kolmest valdkonnast, kus rahulolematust kõige suurem, maavarade kaevandamine, mille hinnang (2,49 4-pallisel skaalal) on küll veidi madalam võrreldes 2014. aasta uuringu tulemusega, kuid mõnevõrra kõrgem võrreldes 2012. aasta tulemusega.

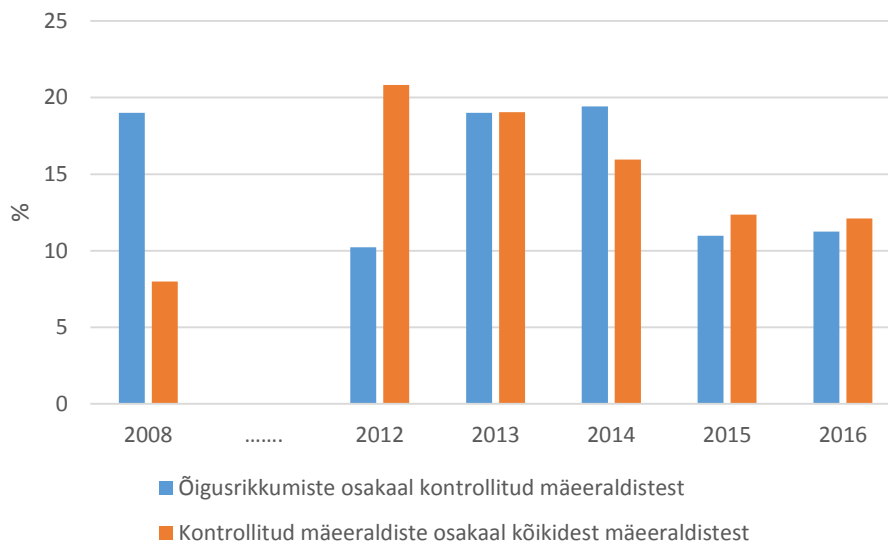
Pikemas ajalisel võrdluses (2012-2016) on erinevatele valdkondadele antud hinnangud üldjuhul paranenud. Kõige suurem kasv on toimunud mh maavarade kaevandamise valdkonnas.

Maapõuepoliitika põhialuste üks eesmärke on tagada avalikkuse süsteemne teavitamine ja maapõuealase teadlikkuse tõstmine, kasutades erinevaid tõhusaid kanaleid ja kaasates võimalikult paljusid ühiskonna grupe. Seega viiakse maapõuealase teadlikkuse tõstmine ellu Maapõuepoliitika põhialuste tutvustamise ja elluviimise protsessi käigus.

Strateegiline eesmärk 2. Suurendada ehitusmaavarade kaevandamise ja kasutamise efektiivsust ning võimalike alternatiivsete ehitusmaterjalide kasutamist

Indikaator	Baastase aastal 2008	Saavutustase 2020 Ehitusmaavarade arengukava kohaselt	Saavutustase 2016. a lõpu seisuga
1. Ehitusmaavarade kaevandamisega seotud õigusrikkumiste osakaal riigi uue kontrollsüsteemi rakendamise tulemusena	5 õigusrikkumist 27 kaevandamisloa kohta, s.o ligi 19% kontrollitud lubadest	Õigusrikkumiste arv on langenud 10%-ni kontrollitavatest lubadest aastaks 2016 ja 5%-ni aastaks 2020	9 õigusrikkumist 80 kontrollitud, s.o ligi 11% kontrollitud lubadest
2. Mäeeraldiste kontrollimise osakaal	Keskkonnainspeksioon (edaspidi ka <i>KKI</i>) kontrollis ligi 8% mäeeraldistest	15-20% mäeeraldiste regulaarne kontrollimine alates aastast 2015	KKI kontrollis ligi 12% mäeeraldistest
3. Põlevkivituha taaskasutuse osakaal	8,1% kogumahust	Kuni 15% kogumahust aastaks 2020	8,2% kogumahust (tase 2015. a lõpu seisuga)
4. Põlevkivi aheraine kasutamise maht	31,4% kogumahust	40% kogumahust aastal 2020	39% kogumahust (tase 2015. a lõpu seisuga)
5. Ehitiste lammutusjäätmete (kood 17 09 04) taaskasutuse osakaal	40% kogumahust	60% kogumahust aastal 2020	91% kogumahust (tase 2015. a lõpu seisuga)
6. Paekivikillustiku tootmisel tekkiva jäägi hulk	25-30%	Alla 10% aastaks 2020	ligi 3,4% kaevandatud paekivist, millest toodetakse killustikku (tase 2015. a lõpu seisuga)

Selgitus eesmärgi täitmise kohta

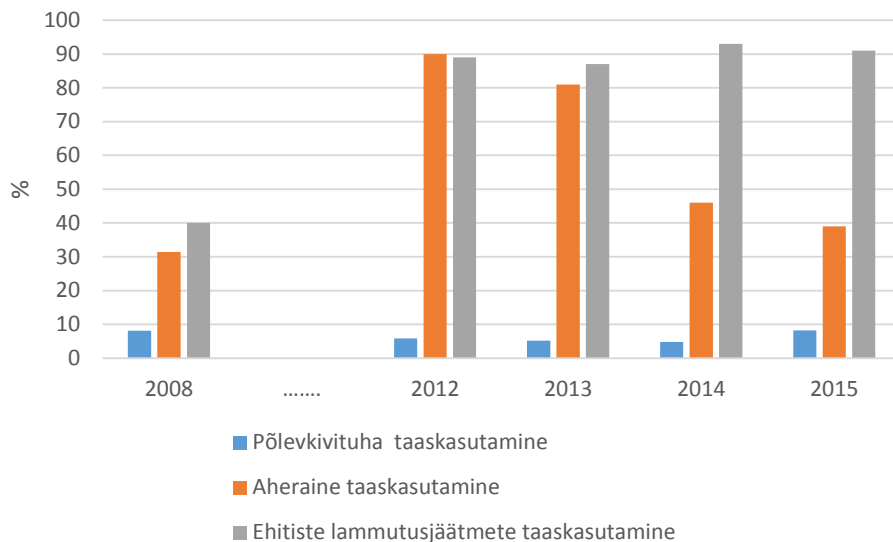

Joonis 3: KKI poolt ajavahemikus 2012-2016 tuvastatud õiguserikkumiste osakaal kontrollitud mäeeraldistest ja kontrollitud mäeeraldiste osakaal kõikidest mäeeraldistest. Võrdluseks on välja toodud baastase aastal 2008.

KKI poolt ajavahemikus 2012-2016 tuvastatud õiguserikkumiste osakaal kontrollitud mäeeraldistest on näidatud joonisel 3. Õiguserikkumiste arvu kasv aastatel 2013-2014 võib olla seotud 2011. aasta septembris uurimisasutuseks saamisega ja kuritegude menetlemisõiguse lisandumisega. 2012. aastal võis õiguserikkumiste arv olla võrreldes aastatega 2013-2014 väiksem, kuna 2012. aastal tehti esimesi samme kuritegude avastamiseks. Aastatel 2015-2016 oli õiguserikkumiste arvu tuvastamise vähesus tõenäoliselt seotud mõõteseaduse (edaspidi ka *MõõteS*) rakendamise raskustega. Uue MaaPSiga muudeti ka *MõõteSit*. *MõõteS* täiendati mõõtetulemuste jälgitavuse regulatsiooni sättega, mille kohaselt kehtib mõõtetulemuste jälgitavuse nõue MaaPSi ja KeTSi alusel nõutud markšeiderimõõdistuste tulemustele MaaPSis või selle alusel sätestatud erisustega. Nõuete kohaldamine markšeiderimõõdistustele on tekitanud probleeme, kuna mõõdistamisel kasutatakse seadmeid (GPS-seadmed), mille jälgitavust tavakorras ei tõendata. *MõõteSis* sätestati erisus, et kalibreerimine ei ole ülemaailmse satelliitnavigatsioonisüsteemi (edaspidi ka *GNSS*) vastuvõtuseadmetele nõutud, kui *GNSS* vastuvõtuseadme mõõtmistulemuse täpsus on kontrollitud enne ja pärast igat mõõdistust geodeetilisel punktil, mille andmed on geodeetiliste punktide andmekogus.

Jooniselt 3 on näha ka KKI poolt aastatel 2012-2016 kontrollitud mäeeraldiste osakaal kõikidest mäeeraldistest. Märkimisväärselt on kasvanud kontrollitavate mäeeraldiste arv võrreldes 2008. aastaga (8% kogumahust), kuid samas on see alates 2012. aastast alates langenud. Ehitusmaavarade kontrollide arv on langenud seoses kontrollimist vajavate valdkondade arvu pideva tõusuga. Kui KKI inspektorkoosseis on arvuliselt jäänud samaks või vähenenud, siis valdkondade arv (nt probleemtoodete, metallikokkuostude, PRIA, paisude jne kontrollid), mille üle keskkonnajärelevalvet teha tuleb, on kasvutrendis. Ehitusmaavarade arengukavas oli seatud eesmärgiks regulaarselt kontrollida 15-20% mäeeraldistest alates aastast 2015. Aastatel 2012-2014 eesmärk saavutati, kuid aastatel 2015-2016 jäi see saavutamata. Samas pole vajalik mäeeraldisti ka sellises mahus (15-20%) kontrollida, kuna kaevandajate õiguskuulekus on osaliselt hinnatav ka Maa-ameti poolt iga-aastaselt läbiviidavast aerokontrolli tulemuste alusel.

Kokkuvõttes on järelevalve kaevandamistegevuse üle on paranenud: kuigi KKI kontrollis aastatel 2012-2016 võrreldes 2008. aasta baastasemega keskmiselt ligi kaks korda rohkem mäeeraldisi, siis õigusrikkumiste protsent kontrollimiste arvu suhtes on võrreldes 2008. aasta baastasemega langenud 8%. Sihttaset, et õigusrikkumiste arv langeks 5%-ni aastaks 2020, võib pidada liialt optimistlikuks.

Joonis 4: Põlevkivituha, aheraine ja ehitiste lammutusjäätmete taaskasutamise osakaal kogutekkest aastatel 2012-2015. Võrdluseks on välja toodud baastase aastal 2008.

Põlevkivitööstuse arengu tõttu on muutunud energiatootmise ja õlitootmise kõrvalproduktide koostis ja omadused. Tolmpõletuse vähenemisega ja keevkihtkatelde ning tahke soojuskandjaga õlitootmisprotsessi osakaalu suurenemisega kaasneb põlevkivituha koguse kasv. Samal ajal ei ole aga põlevkivituha kasutusvaldkond laienenud. Seetõttu on viimaste aastate taaskasutatud põlevkivituha osakaal kogutekkest jäätmearuandluse infosüsteemi (edaspidi ka *JATS*) andmete alusel olnud vähene, jäädes alla 10%. (Joonis 4). Ehitusmaavarade arengukava eesmärk oli tõsta taaskasutus 15%-ni aastaks 2020. Kuigi aastatel 2012-2014 liiguti eesmärgi täitmisest kaugemale, siis aastal 2015 tõusis taaskasutuse osakaal märgatavalt. Põlevkivituha ja ka aheraine laialdasemat ja püsivamat taaskasutamise võimaluste edendamist kavandatakse ka Põlevkivi kasutamise riikliku arengukava 2016-2030⁶ (edaspidi ka *PAK*) raames. PAKis on aastaks 2020 seatud eesmärgiks taaskasutada vähemalt 4,5% põlevkivituha. Eesmärk on määratud praegustest keskkonna tingimustest ja põlevkivialasest teadlikkusest lähtudes ning seda on võimalik edaspidi ümber hinnata, arvestades edaspidist tehnoloogia arengut, kaevandamistingimusi, majanduslikku otstarbekust jm. Kuna PAKi eesmärgi seadmisel võeti arvesse olemasolevat olukorda, võib Ehitusmaavarade arengukava eesmärki lugeda liialt optimistlikuks.

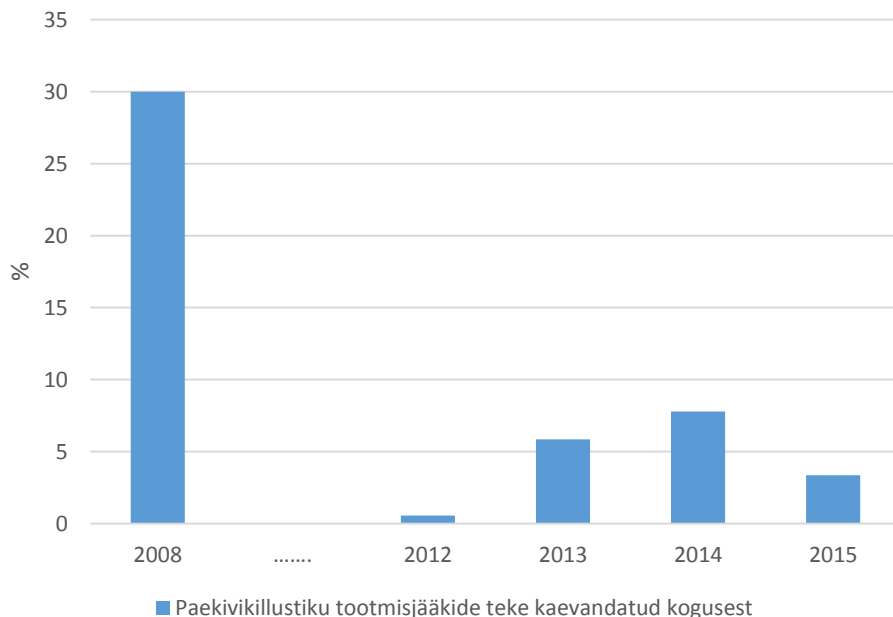
Aheraine taaskasutuse all mõistetakse peamiselt selle mineraalse ehitusmaterjalina kasutusele võtmist. Aheraine taaskasutuse alla liigitub ka selle lisamine elektrijaama kateldesse väävliühendite sidumiseks ja kütusesegude kütteväärtuse reguleerimiseks. Lisaks veel

⁶ Vabariigi Valitsus kiitis Põlevkivi arengukava heaks 17. detsembril 2015. Arengukava kinnitati Riigikogu otsusega 16. märtsil 2016. Põlevkivi kasutamise riiklik arengukava 2016-2030 on kättesaadav KeMi koduleheküljelt aadressil: <http://www.envir.ee/et/eesmargid-tegevused/maapou/polevkivi-arengukava-2016-2030>.

kasutamine lubja tootmises ja suitsugaaside puhastamisel. Viimased on alles uued ja arenevad taaskasutusvõimalused.

JATSi järgi oli aastal 2012 aheraine taaskasutamine ca 90%. Kuigi aastal 2013 langes see 81%-ni, oli see sellegipoolest märkimisväärselt kõrge (Joonis 4). Aheraine kõrge taaskasutamise protsent aastatel 2012-2013 saavutati mitmete suuremate ehitustööde tulemusena nagu Estonia motomäe ehitustööd, Kohtla-Järve poolkoksimägede ja õlitootmisjääkide pigijärvede sulgemine aherainekillustikuga, suurte tee-ehitusobjektide rajamise alustamine (Aruvalla-Kose, Haljala liiklussõlm, Luige liiklussõlm jt), Mäetaguse valda aherainest rajatava puhke- ja vabaajakeskuse ehitustööd ning korrastustööd Narva ja Aidu karjääris. Nii suuri ehitustöid 2014. ja 2015. aastal ei toimunud, mistõttu langes nendel aastatel aheraine taaskasutamise maht oluliselt. Ehitusmaavarade arengukava eesmärk oli tõsta taaskasutus 40%-ni aastaks 2020, mis on kooskõlas ka PAKi eesmärgiga taaskasutada aherainet vähemalt 40% aastaks 2020. Kuigi aastatel 2014 ja 2015 langes aheraine taaskasutamise maht oluliselt, siis võrreldes baastaseme näitajaga 2008. aastal on aheraine taaskasutamise osakaal tõusnud 31,4%-lt 39%-ile 2015. aasta lõpuks. Seega võib öelda, et mõõdiku sihttase on sisuliselt saavutatud. Lisaks, nagu eelnevalt mainitud, siis aheraine laialdasemat ja püsivamat taaskasutamise võimaluste edendamist kavandatakse PAK raames.

JATSi järgi oli aastatel 2012-2015 ehitiste lammutusjäätmete (kood 17 09 04) taaskasutuse osakaal võrreldes baastaseme näitajaga 2008 aastal (40%) oluliselt tõusnud, jäädes 90% kanti (Joonis 4). Ehitusmaavarade arengukava eesmärk oli tõsta taaskasutus 60%-ni aastaks 2020. Seega on mõõdiku sihttase saavutatud, ehitiste lammutusjäätmete kasutamise osatähtsus on tõusnud oluliselt üle 60%.

Joonis 5: Paekivikillustiku tootmisjääkide teke kaevandatud kogusest aastatel 2012-2015. Võrdluseks on välja toodud baastase aastal 2008.

Paekivist (lubja- ja dolokivist) killustiku tootmisel on Ehitusmaavarade arengukavas sõelmetena tootmisjääkide tekkeks hinnatud ligikaudu 30% kaevandatud kogusest. Rakendades tootmisprotsessis uuemat tehnoloogiat on võimalik sõelmeid maksimaalselt ära kasutada, mistõttu võeti eesmärgiks, et aastal 2020 ei tekiks tootmisjääke enam rohkem kui 10%

kaevandatud kogusest. Allesjäänud peenfraktsioonist (0 kuni 4 mm) toodetakse näiteks pesemisliiniga kiviliiva, mida kasutatakse asfaltbetoonisegude tootmiseks. Allesjäänud savi ja tolmuosakesed (0 kuni 0,063 mm) saab ära kasutada põllumajanduses. JATSi järgi oli aastatel 2012-2015 paekivikillustiku tootmisjääkide teke kaevandatud paekivist, millest toodetakse killustikku, võrreldes baastaseme näitajaga 2008 aastal (30%) märgatavalt langenud, jäädes kindlalt alla 10% (Joonis 5). Seega on mõõdiku sihttase saavutatud.

Keskkonnaagentuurilt saadud info kohaselt 2016. aasta jäätmearuandeid veel sisestatakse ja töödeldakse ning 2016. aasta jäätmeandmed avalikustatakse JATSi 2017. aasta septembris, mistõttu on põlevkivituha, aheraine ja ehitiste lammutusjäätmete taaskasutamise ning paekivikillustiku tootmisjääkide tekke andmed toodud 2015. a lõpu seisuga.

Meetme 2.1 „Majanduslike meetmete tõhustamine“ tulemused

Tegevus	Taotletav tulemus	Tegevuse tegelikmaksumus 2012-2016 (tuh eurot) ja rahastusallikas	Tulemus 2016. a lõpu seisuga
2.1.1 Keskkonnatasude tõhususe analüüs ehitusmaavarade kaevandamise ja sh alternatiivsete ehitusmaterjalide kasutamise reguleerimisel ning analüüsi tulemuste rakendamine	Keskkonnatasude süsteem soodustab ehitusmaavarade keskkonnahoidlikku ja säästlikku kasutamist	45 Tarkade Otsuste Fondist	Valmis SEI Tallinna ja Poliitikauuringute Keskuse RAKE koostatud "Keskkonnatasude mõjuanalüüs". Uuringu ja täiendavate KeMi poolt tehtud hinnangute abil töötati välja tasumäärade perioodiks 2016-2025. Tegevus on täidetud.

Selgitus meetme täitmise kohta

Aastal 2013 valmis SEI Tallinna ja Poliitikauuringute Keskuse RAKE koostatud "Keskkonnatasude mõjuanalüüs", kus analüüsiti ka ehitusmaavarade kaevandamise trendi, rakendatavaid tasumääri ning tehti selle põhjal ettepanekud tasumäärade muutmiseks, eesmärgiga soodustada ka alternatiivsete materjalide kasutuselevõttu. Projekt rahastati Tarkade Otsuste Fondist. Maksumuseks oli 45 000 eurot. Uuringu ja täiendavate KeMi poolt tehtud hinnangute abil töötati välja tasumäärade perioodiks 2016-2025⁷.

KeM analüüsis lisaks keskkonnatasude mõjuanalüüsis tehtud ettepanekutele ka seda, missugune on karjäärade kasutamise ulatus ja maht. Kaevandatud maavaravarude mahtude võrdlemisel loa keskmise aastamääraga leiti ulatuslikud kõrvalekaldumised. Ehitusmaavarasid kaevandatakse loa keskmisest aastamäärast oluliselt vähem, eriti liiva ja kruusa.

Kehtiva regulatsiooni teiseks puuduseks kaevandamisõiguse tasu arvestamisel on see, et tasu suurus oleneb kaevandatud varu hulgast ja kaevandamise toimumise hetkest. Kui maavara ei kaevandata, jääb riigil kaevandamisõiguse tasu saamata, kuigi kaevandaja valduses on riigi maa ja maavara. Seega hoitakse kasutuses konkreetset osa riigi maast, millelega riigil oleks võimalik ka muus majandustegevuses osaleda.

⁷ Ehitusmaavarade kaevandamisõiguse tasumäärade on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 07.07.2016 määrusega nr 75 „Riigile kuuluva maavara kaevandamisõiguse tasumäärade“.

Kokkuvõttes viib karjäärade kasutusest seismine ja keskmisest planeeritud kaevandamismahust järjepidevalt vähem kaevandamine mitmete karjäärade ebaotstarbeka avatuna hoidmiseni ning kaevandamistegevuse venimiseni, ehkki häiringud kohalikele elanikele on olemas. Teisalt võimaldab see taotleda kaevandamislube, kui selleks puudub vastavas asukohas sel hetkel majanduslik tasuvus ja nõudlus, st lubade jaotus ettevõtete vahel ei pruugi olla majanduslikult põhjendatud.

Nendel põhjustel tõusis taas päevakorda SA Säästva Eesti Instituudi Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskuse 2011. aastal koostatud analüüs "Mäerendi ja tagatisraha rakendamise praktiline lahendus", milles analüüsiti mäeeraldiste broneerimise ja kasutusest seismise ning korrastamata jätmise probleemi ja tehti ettepanekud regulatsiooni muutmiseks. Analüüsi alusel tehtud ettepanekud vajavad siiski täiendavat sisendit selle kohta, missugune on ja kuidas avaldub kaevandamise keskkonnamõju, mida tasustamise kaudu kompenseerida või tasustamisega karjäärade kasutust suunata.

Tasustamise süsteemi muutmise vajadus kohaliku häiringu kompenseerimise tagamiseks ja karjäärade kasutamise paremaks suunamiseks selgub projekti „Eesti keskkonnakasutuse välismõjude rahasse hindamise analüüs⁸“ tulemuste alusel. Projekti käigus hinnatakse muuhulgas kaevandamise välismõjud ning nende alusel saab tuvastada, kas ja kui võrd oleks vajalik tasustamist muuta. Projekt valmib 2018. aasta alguses. Lisaks sisaldab Maapõuepoliitika põhialused arengusuunda, mille kohaselt peab riik tagama ressursside kasutamise seotud välismõjude asjakohase kompenseerimise.

Meetme 2.2 „Ehitusmaavarade geoloogilise uuringu ja kaevandamistegevuse riigi kontrollsüsteemi väljatöötamine“ tulemused

Tegevus	Taotletav tulemus	Tegevuse tegelik maksumus 2012-2016 (tuh eurot) ja rahastusallikas	Tulemus 2016. a lõpu seisuga
2.2.1 Järelevalvefunktsiooniga asutuste töötajate maapõuealase pädevuse tõstmine koolituste abil	Järelevalve ehitusmaavarade kaevandamise üle on efektiivne ja keskkonnakahjud on vähenenud	6,3 REst	Koolitusi KeM, KeA, KKI ja Maa-ameti töötajatele korraldatakse regulaarselt. Järelevalve on muutunud süsteemsemaks ja tõhusamaks. Tegevus on pidev.

Selgitus meetme täitmise kohta

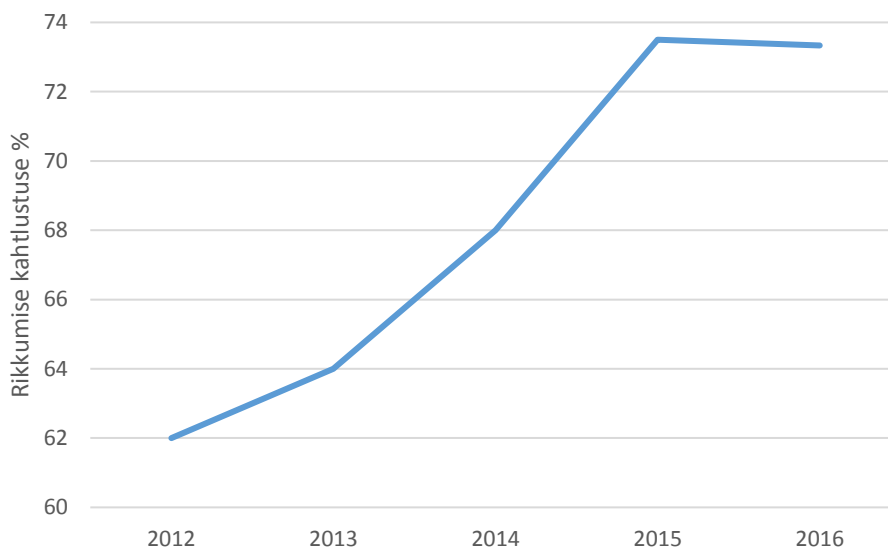
Järelevalvefunktsiooniga asutuste töötajate maapõuealase pädevuse tõstmiseks korraldatakse koolitusi KeM, KeA, KKI ja Maa-ameti töötajatele regulaarselt. Aastatel 2012-2016 rahastati koolitusi riigieelarvest kogusummas 6,3 tuhat eurot. Lisaks osalesid järelevalvefunktsiooniga asutuste töötajad mitmel maapõuealasel konverentsil ja infopäeval (Mäekonverents 2013 ja

⁸ Projekt käivitati 2015. aastal.

2014 ning Kaevandajate infopäev 2013 ja 2015), kusjärelevalvefunktsiooniga asutuste töötajad olid ka koolitaja rollis.

Ehitusmaavarade arengukavas seati eesmärgiks riigi kontrollsüsteemi loomine maavarade kaevandamise üle, vajadusel uue riigiameti moodustamine. Riiklikku järelevalvet MaaPSi ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuete täitmise üle teostab KKI. KeA teostab loa andjana järelevalvet tegevuste üle, mis on seotud uuringu, kaevandamis- ja kaevise võõrandamise lubadega ning uuritud- ja kaevandatud maa korrastamisega. Maa-amet teostab järelevalvet geoloogilise teabe säilitamise üle. Tehnilise Järelevalve Amet (edaspidi ka *TJA*) kontrollib kaevandamist ja selle projekteerimist, markšeideritöid, vastutavate isikute nõuetekohasust, samuti maavarade rikastamis- ja töötlemisprotsesse. Kaevandamisõiguse tasu maksmise üle teeb järelevalvet KeA keskkonnatasude büroo. Samas on tänaseks kaevandamistegevuse järelevalve muutunud süsteemsemaks ja tõhusamaks. Kindlasti aitab järelevalve parandamisele kaasa ka uus MaaPS, milles on järelevalvega seonduvad sätted võrreldes kehtiva seadusega üheselt mõistetavamalt ja selgemini sõnastatud.

Järelevalve süsteemsemaks ja tõhusamaks muutumise heaks näiteks saab tuua Maa-ameti korraldatud kaevandamistegevuse aerokontrolli, mida Maa-amet alustas KIKi toel 2009. aastal. Igal aastal kontrollitakse koos KKI, KeA ja KeMiga kaevandamistegevust 150-200 karjääris (Joonis 6).

Joonis 6: Maa-ameti kaevandamistegevuse aerokontrolli tulemusena tuvastatud rikkumise kahtlustuste osakaal kontrollitud objektidest aastatel 2012-2016.

Peamine sihtgrupp on ehitusmaavarade ja põlevkivikarjäärid. Põhilised rikkumise kahtlustused olid ülekaevandamised, erinevus kaevandamisõiguse tasu deklaratsiooni ja tegelikkuse vahel ning puistangute paiknemine väljaspool mäeeraldise teenindusmaad. Ehkki rikkumiskahtlusega karjääride osakaal on aja jooksul tõusnud, ei ole kõigi nende puhul tingimata tegu rikkumistega. Näiteks võib väljaspool loas määratud teenindusmaad puistangute ladustamiseks olla kinnisasja omaniku ja KeA nõusolek. Süvendustööd väljaspool mäeeraldist võivad aga olla toimunud ehitusloa või muu asjakohase dokumendi alusel. Kuna kaevandatud koguste deklareerimisel on ette nähtud kuni 3-aastane mõõdistusperiood, siis võivad selle aja sees esineda erinevused ka deklaratsioonide ja tegelikult väljatud maavara koguste vahel. Aerokontrolli aruanne on heaks sisendiks teistele järelevalve asutustele rikkumiste leidmisel ja kontrollkäikude planeerimisel. Aerokontrolli käigus leitud ülekaevandamisi objektid kontrollib KKI, erinevust

kaevandamisõiguse tasu deklaratsiooni ja tegelikkuse vahel KeA keskkonnatasude büroo. Aastas kulub aerokontrolliks ligikaudu 200 000 eurot, mis teeb ühe objekti kontrollimise keskmiseks maksumuseks 1000-1300 eurot. Sellegipoolest on see meetod kõige tõhusam ja väiksema kuluga viis kaevandamistegevuse kontrolliks, arvestades kontrollitavate objektide arvu.

Kokkuvõttes võib väita, et igal järelevalve asutusel on välja kujunenud oma kindel ülesanne ning järelevalve kaevandamise üle on tervikuna paranenud.

Strateegiline eesmärk 3. Vähendada ehitusmaavarade kaevandamisest ja kasutamisest tingitud keskkonnamõju

Indikaator	Baastase	Saavutustase 2020 Ehitusmaavarade arengukava kohaselt	Saavutustase 2016. a lõpu seisuga
Revisjoni tulemusel arvele võetud kaevandamisega rikutud ja mahajäetud karjääride korrastamisega saadud alade osatähtsus kaevandamisega rikutud ja mahajäetud alade kogupindalas	Riigimaal asuvad kaevandamisega rikutud ja mahajäetud ehitusmaavarade karjäärid ei ole kaardistatud, seega osatähtsus ei ole teada	Saavutustaseme aastaks 2020 saab määrata revisjoni tulemuste põhjal	Riigimaal asuvad kaevandamisega rikutud ja mahajäetud ehitusmaavarade karjäärid on revisjonitööde käigus kaardistatud. Korrastamist vajavate alade pindala moodustab 50% kaevandamisega rikutud ja mahajäetud alade kogupindalast.

Selgitus eesmärgi täitmise kohta

Eesmärgi saavutamiseks kaardistati riigimaal asuvad kaevandamisega rikutud ja mahajäetud ehitusmaavarade karjäärid, esitati asukoha andmed, anti hinnang seisundile, tehti ettepanekud objekti edasiseks kasutamiseks, määrati korrastamise suund ja hinnangulised tööde mahud ning koostati graafilised lisad⁹. Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud ehitusmaavarade karjäärade revisjon viidi läbi kolmes etapis maakondade põhiselt. Esimene etapp hõlmas Põlva, Valga, Võru, Jõgeva, ja Tartu maakonda, teine etapp Viljandi, Pärnu, Hiiu, Lääne, Saare ja Rapla maakonda ja kolmas etapp Harju, Järva, Lääne-Viru ja Ida-Viru maakonda. Ida-Viru maakonnas on Ida-Viru Keskkonnateenistus korraldanud 2008. aastal Ida-Viru maakonna mahajäetud liiva- ja kruusakarjäärade revisjoni. Ida-Viru maakonna piires selgitati täiendavalt, kas mahajäetud liiva- ja kruusakarjääre on rohkem kui 2008. aasta revisjoni käigus tuvastati ning tehti täielik revisjon muude ehitusmaavarade (lubjakivi, savi) mahajäetud karjäärade osas. Kokku tuvastati üle Eesti 169 mahajäetud karjääri või kaeveala, kus kaevandamisega rikutud maa kogupindalaga on ca 1319 ha, millest korrastamist vajab ca 666 ha. Seega üle Eesti moodustab korrastamist vajavate alade pindala 50% kaevandamisega rikutud ja mahajäetud alade kogupindalast. Projekti rahastati kogusummas 89 220 eurot KIKi maapõue programmi rahadest.

⁹ Aruanded on kättesaadavad aadressilt: <http://www.envir.ee/et/ehitusmaavarade-kasutamise-riiklik-arengukava-2011-2020>.

Esimese etapi Kagu-Eestit hõlmava osa revisjonitööd viis läbi OÜ Eesti Geoloogiakeskus, kes esitas aruande KeMile 2013. aasta detsembris. Projekti maksumus oli 23 760 eurot. Revideeritud karjäärade seisukord on erinev, kuid valdavalt on üldpilt rahuldav. Kokku revideeriti Kagu-Eestis 45 mahajäetud karjääri, kus kaevandamisega rikutud maa kogupindala on ca 192 ha, millest korrastamist vajab ca 52 ha. Seega Kagu-Eestis moodustab korrastamist vajavate alade pindala 27% kaevandamisega rikutud ja mahajäetud alade kogupindalast. Maavara täiendav uurimine ja kaevandamine on perspektiivne 27 karjääris.

Teise etapi Lääne-Eestit hõlmava osa revisjonitööd viis läbi samuti OÜ Eesti Geoloogiakeskus, kes esitas aruande KeMile 2014. aastal. Projekti maksumus oli 34 620 eurot. Kokku revideeriti Lääne-Eestis 63 mahajäetud karjääri või kaeveala, kus kaevandamisega rikutud maa kogupindala on ca 423 ha, millest korrastamist vajab ca 120 ha. Seega Lääne-Eestis moodustab korrastamist vajavate alade pindala 28% kaevandamisega rikutud ja mahajäetud alade kogupindalast. Maavara täiendav uurimine ja kaevandamine on perspektiivne 24 karjääris.

Kolmanda etapi Põhja-Eestit hõlmava osa revisjonitööd viis jällegi läbi OÜ Eesti Geoloogiakeskus, kes esitas aruande KeMile 2015. aastal. Projekti maksumus oli 30 840 eurot. Kokku revideeriti Põhja-Eestis 61 mahajäetud karjääri või kaeveala, kus kaevandamisega rikutud maa kogupindala on ca 704 ha, millest korrastamist vajab ca 494 ha. Seega Põhja-Eestis moodustab korrastamist vajavate alade pindala 70% kaevandamisega rikutud ja mahajäetud alade kogupindalast. Maavara täiendav uurimine ja kaevandamine on perspektiivne 21 karjääris.

Meetme 3.1 „Maavara kaevandavate ja kasutavate ettevõtjate tegevuse suunamine keskkonnasäästlikkusele“ tulemused

Tegevus	Taotletav tulemus	Tegevuse tegelikmaksumus 2012-2016 (tuh eurot) ja rahastusallikas	Tulemus 2016. a lõpu seisuga
3.1.1 Ehitusmaavarade kaevandamiseks antud keskkonnalubade nõuete täpsustamine	Kaevandamisload vastavad õigusaktides sätestatud nõuetele	–	Kaevandamislubade andmise õiguslikke aluseid aastatel 2012-2015 ei muudetud. Ehitusmaavarade arengukava soovitusi on maapõuealaste keskkonnalubade andmise aluseks olevate õigusaktide väljatöötamisel arvestatud. Ehitusmaavarade arengukava soovitusi arvestatakse kaevandamislubade andmisel ja muutmisel. Tegevus on täidetud.
3.1.2 Kaevandamisloa andmisel parima võimaliku tehnika nõuete arvestamine	Parima võimaliku tehnika kasutamise nõuded keskkonnasäästlikkuse eesmärgil on MaaPSis määratletud,	–	Parima võimaliku tehnika kasutamise nõue on määratletud KeÜSis. Kaevandamisloa andmisel määratakse parima võimaliku tehnika

	ehitusmaavarade kaevandamine on väiksema keskkonnamõjuga		kasutamine kaevandamisloa täiendavates tingimustes vajadusel vastavalt KMH eksperdi soovitudele. Parima võimaliku tehnika kasutamise määramist kaalutakse taotlusepõhiselt. Tegevus on täidetud.
3.1.3 Projektipõhise kaevandamise rakendamise keskkonnanähäringute vähendamiseks ja piiramiseks	Maavara kaevandamine ja kaevandamisega rikutud maa korrastamine ning kaevandamise lõpetamine toimub ühtse integreeritud protsessina	–	Uude MaaPSi lisati nõue, mille kohaselt peab kaevandamisloa taotluse seletuskiri sisaldama lisaks KeÜS § 42 lõike 1 punktides 3 ja 5-15 nimetatud andmetele teavet kaevandamisega rikutava maa edasise kasutamise otstarbe ning tehnilise ja bioloogilise korrastamise, korrastatava maa veerežiimi kujundamise ning korrastamistööde eeldatava maksumuse kohta. Tegevuse täitmine lõppes MaaPSi vastuvõtmisega 27.10.2016 Riigikogus.
3.1.4 Kohalike mineraalmaterjalide optimaalse kasutamise uuring Eesti teedemajanduses	Uurimistöö tulemused on selgunud ja andmeid kasutatakse ehitusmaavarade vajaduse prognoosi koostamiseks	146 REst (Maanteeameti eelarve)	Maanteeameti tellimusel viidi läbi uuring „Kohalike mineraalmaterjalide optimaalse kasutamise uuring Eesti teedemajanduses“, mille tulemusi kasutatakse kasutatakse ehitusmaavarade vajaduse prognoosi koostamiseks. Tegevus on täidetud.
3.1.5 KMH tõhususe analüüs kaevandamisloa andmise menetlemisel	Kaevandamisest tulenevad keskkonnamõjude leevendamise meetmed on asjakohased	–	Kaevandamisloa ja uuringuloa andmise ning muutmise avatud menetluse kaudu toimub KMH aruandes soovitatud kaasneva ebasoodsa keskkonnamõju vältimise või vähendamise meetmete täpsustamine ja parendamine. Tegevus on täidetud.

Selgitus meetme täitmise kohta

Kaevandamislubade andmise õiguslikke aluseid aastatel 2012-2016 ei muudetud. Küll jääb osaliselt selle perioodi sisse uue MaaPSi ettevalmistamine ning SA Keskkonnaõiguse Keskus õiguslik analüüs „Maavara kaevandamise lubade tingimused praktikas“. Viimane neist andis

ülevaate lubade tingimustest ja soovitusel loa andjale tingimuste seadmiseks. Paralleelselt seaduse väljatöötamisega ning SA Keskkonnaõiguse Keskus töö koostamisega analüüsis KeA kehtivate lubade tingimusi, korrigeeris jooksvalt vigu ja seadis antavates lubades kvaliteetsemaid tingimusi.

Ehitusmaavarade arengukava soovitusi on maapõuealaste keskkonnalubade andmise aluseks olevate õigusaktide väljatöötamisel arvestatud. Näiteks uue MaaPSi väljatöötamisel arutati vajadust esitada koos kaevandamisloa taotlusega ka kaevandamis- ja korrastamisprojekt. Arutelude tulemusel lisati uude MaaPSi nõue, mille kohaselt peab kaevandamisloa taotluse seletuskiri sisaldama lisaks KeÜS § 42 lõike 1 punktides 3 ja 5-15 nimetatud andmetele teavet kaevandamisega rikutava maa edasise kasutamise otstarbe ning tehnilise ja bioloogilise korrastamise, korrastatava maa veerežiimi kujundamise ning korrastamistööde eeldatava maksumuse kohta. Taotluse staadiumis aitab kaevandamisjärgse korrastamise põhjalik läbimõtlemine kaasa sellele, et kaevandamine toimuks loa saamise järel kohe nõuetekohase korrastamise vajadusi arvestavalt. Korrastamise täpsema kirjelduse koostamine aitab loa omajal teha tehnoloogilist korrastamist (näiteks nõlvade õige kaldenurga kujundamist) majanduslikult otstarbekalt juba maavara väljamise käigus, tehnoloogiliselt esimesel võimalusel. Samuti arvestatakse Ehitusmaavarade arengukava soovitusi kaevandamislubade andmisel ja muutmisel. Näiteks seatakse täiendavaid tingimusi korrastamistegevusega alustamiseks konkreetsetel aegadel enne loa kehtivusaja lõppu. Lisaks kaalutakse riigile kuuluva ehitusmaavara kaevandamisloa taotluse menetlusse võtmisel, kas taotluse rahuldamine on kooskõlas Ehitusmaavarade arengukavas defineeritud riigi huviga. Ehitusmaavarade asjus oli riigi huvi määratlemata kuni Ehitusmaavarade arengukava vastuvõtmiseni.

Uus MaaPS suunab maavara kaevandavate ja kasutatavate ettevõtjate tegevust keskkonnasäästlikkusele ka muudatuse kaudu, mis võimaldab mäeeraldist laiendada siis, kui mäeeraldiste laiendamiseks on esitatud põhjendatud taotlus, mitte vaid siis, kui mäeeraldiste piires on maavara vähem kui viieks aastaks (erandjuhul kaheksaks aastaks). Taotlus loetakse põhjendatuks muu hulgas juhul, kui:

- 1) olemasoleva loaga antud kaevandatavat maavara jätkub kuni kaheksaks aastaks ning mäeeraldiste ja mäeeraldiste teenindusmaa ettevalmistamine maavara looduslikust seisundist eemaldamiseks kestab loa omajast olenemata põhjustel kauem kui kolm aastat;
- 2) mäeeraldiste laiendamine on vajalik sellise maavara kaevandamiseks, mille hilisem iseseisev kasutamine ei ole majanduslikult põhjendatud;
- 3) mäeeraldistele moodustatakse kaitseala või hoiuala või võetakse mäeeraldistel kaitse alla püsielupaik ning see piirab oluliselt kaevandamisloast tulenevate õiguste teostamist.

Võib esineda olukordi, kus maa kasutamise õiguse puudumise tõttu on jäänud üks väike osa maardlast mäeeraldiste hõlmamata, hiljem on aga maa kasutamiseks õigus saadud. Sellisel juhul ei ole otstarbekas seda maavara kaevandamata jätta, sest nii väikese maavara koguse hilisem eraldiseisev kaevandamine ei ole mõistlik. Samas kuni 31.12.2016 kehtiv MaaPS ei võimaldanud mäeeraldiste laiendamist, kui mäeeraldiste piires on maavara enam kui viieks aastaks (erandjuhul kaheksaks aastaks). Vajadus loodusobjekti kaitse alla võtta võib aga tekkida ka pärast maavara kaevandamise loa andmist. Sellisel juhul on kaevandamisloa omav isik ebasoodsas olukorras, kuna tema õiguspäraseid ootusi rikutakse ning piiratakse loast tulenevaid õigusi. Seetõttu on lisatud uude MaaPSi n-õ kompensatsioonimehhanism. Üldjuhul on põhjendatud laiendamine samas mahus, milles maht esialgsel loal vähenes, samas maavara kvaliteeti või muid asjaolusid arvestades võib põhjendatud laiendamise maht ka erineda. Laiendatava osa mahu põhjendatust hindab loa andja sõltuvalt konkreetsest olukorrast.

Uues MaaPSis muudeti ka kaevandamisloa kehtivusaja pikendamise võimalikkust. Loa andja võib pikendada loa omaniku (uues MaaPSis kui loa omaja) taotluse alusel loa kehtivust liiva ja kruusa kaevandamisel mitte rohkem kui 15 aasta ning savi, dolokivi, lubjakivi ja kristalliinse ehituskivi korral mitte rohkem kui 30 aasta võrra. Kuni 31.12.2016 kehtivas MaaPSis oli loa kehtivusaja pikendamine võimalik dolokivi-, kristalliinse ehituskivi, lubjakivi-, savimaardlas ja üleriigilise tähtsusega liivamaardlas kokku mitte üle kümne aasta ning kruusamaardlas ja kohaliku tähtsusega liivamaardlas kokku mitte üle viie aasta. Uues seaduses olev muudatus on vajalik, kuna praegu ei suudeta kaevandatavat maavara sageli loa kehtivusajal ammendada.

Nii nagu varem kirjeldatud, ei ole majanduslikult ega keskkonnakaitseliselt otstarbekas maardlasse maavara alles jätta. Selle hilisem kaevandamine ei pruugi enam olla majanduslikult mõistlik ega võimalik. Maardla tuleks sellisel juhul jätta ka korrastamata või kui see korrastatakse, võib alles jääv maavara muutuda mõistlike kulutustega juurdepääsmatuks. Maavara raiskamine ei ole aga MaaPSi üldpõhimõtetega kooskõlas. Maardlas kaevandamise jätkumist maavara ammendamiseni võimaldas ka kuni 31.12.2016 kehtiv MaaPS, kuid olemasoleva määraldise piiresse uue kaevandamisloa taotlemisega ja andmisega. Seega ei ole tegemist uue regulatsiooniga, vaid sisuliselt olemasoleva olukorra lihtsama reguleerimisega.

Kaevandamisloa ja uuringuloa andmise ning muutmise avatud menetluse kaudu toimub keskkonnamõju hindamise (edaspidi ka *KMH*) aruandes soovitatud kaasneva ebasoodsa keskkonnamõju vältimise või vähendamise meetmete täpsustamine ja parendamine (Ehitusmaavarade arengukava meede 3.1.4, ülnimetatud meetme 3.1 juures punkt 3.1.5). *KMH* eesmärk on anda tegevusloa andjale teavet kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimalustega kaasneva keskkonnamõju kohta ning kavandatavaks tegevuseks sobivaima lahendusvariandi valikuks, millega on võimalik vältida või vähendada ebasoodsat mõju keskkonnale ning edendada säästvat arengut. Igas kaevandamisloa või uuringuloa andmise otsuses põhjendatakse nii sisuliselt kui ka õiguslikult täiendavate tingimuste lisamist loale ja laekunud ettepanekutega arvestamist või mitteamist.

Parima võimaliku tehnika kasutamise nõue on määratletud KeÜSis, mille § 42 lõike 9 kohaselt märgitakse keskkonnamõju (sh kaevandamisloa) taotluses kavandatavad investeeringud parima võimaliku tehnika kasutusele võtmiseks, kui parima võimaliku tehnika nõue on sätestatud õigusaktiga. Kaevandamisloa andmisel määratakse parima võimaliku tehnika kasutamine kaevandamisloa täiendavates tingimustes vajadusel vastavalt *KMH* eksperdi soovitudele. Parima võimaliku tehnika kasutamise määramist kaalutakse taotlusepõhiselt.

KMH vajalikkuse kaalumise on osa kaevandamisloa andmise protsessist. Kui *KMH* algatamine ei ole kohustuslik, analüüsib loa andja igakordselt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses (edaspidi ka *KeHJS*) etteantud kriteeriumite järgi kavandatava tegevusega kaasneva keskkonnamõju olulisust ja otsustab *KMH* vajalikkust. *KMH* aruandes hinnatakse muu hulgas olulise keskkonnamõju eeldatavat toimet ja kirjeldatakse kaasneva ebasoodsa keskkonnamõju vältimise või vähendamise meetmeid ning hinnatakse nende kasutamise eeldatavat efektiivsust.

Alates 01.07.2015 hakkas kehtima *KeHJS* uus redaktsioon, mille peamine eesmärk on korrastada *KMH* ja *KSH* süsteemi – muuta mõju hindamise menetlus efektiivsemaks, selgemaks ning läbipaistvamaks, dokumentatsioon kvaliteetsemaks. Uue regulatsiooni üks peamine muudatus on otsustaja suurem kaasatus protsessi: talle antakse mõju hindamise menetluses juhtroll. See tähendab kogu menetluse läbiviimist ja ka sisulist panustamist. Seaduses on ette nähtud otsustajat abistav meede: lähtuvalt pädevusvaldkonnast hakatakse

küsimise asjaomaste asutuste seisukohti mõju hindamise sisu ja dokumentatsiooni kohta. Lisaks tuleb aruanne vajalike asutustega ka kooskõlastada. Uues redaktsioonis on korrigeeritud ja täpsustatud kohustusliku KMHga tegevuste loetelu. Samuti on üle vaadatud tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda eelhinnang, täpsustatud loetelu määrus. Mõju hindamise kvaliteet on suuresti sõltuv ka ekspertide pädevusest. Seetõttu on täpsustatud ja rangemaks muudetud KMH juhteksperptidele esitatavaid nõudeid. KeM-i ja KeA vahel on pidev koostöö, selle käigus ühtlustatakse seisukohti ning menetlusprotseduure.

Seoses ülalnimetatud meetme 3.1 punktiga 3.1.4 viidi Maanteeameti tellimisel läbi uuring „Kohalike mineraalmaterjalide optimaalse kasutamise uuring Eesti teedemajanduses“, millega alustati juba Ehitusmaavarade arengukava koostamise ajal. Uuringu üldine eesmärk oli täpsustada kohalike materjalide optimaalsed kasutuspiirid teedealuste ehituses. Uuringu tulemusena valmis aastatel 2010-2015 erinevaid aruandeid^{10,11,12,13}, mille tulemusi kasutatakse ehitusmaavarade vajaduse prognoosi koostamiseks.

Meetme 3.2 „Kaevandamisega rikitud maa korrastamise tagamine“ tulemused

Tegevus, alategevus	Taotletav tulemus	Tegevuse tegelik maksumus 2012-2016 (tuh eurot) ja rahastusallikas	Tulemus 2016. a lõpu seisuga
3.2.1 Ülevaate koostamine kaevandatud alade korrastamisprotsessi puudustest ja meetmete rakendamine kaevandamisega rikitud alade korrastamiseks	Koostatud ülevaate põhjal on vajalikud meetmed rakendatud, korrastamistöde tähtaegadest peetakse kinni		KeA koostas kaevandamislubade põhjal ülevaate mäeeraldiste korrastatuse hetkeseisust, mille alusel on aastast 2010 igal aastal edastatud kaevandamislubade omanikele, kes ei olnud korrastamistegevusega alustanud, meeldetuletused ja ettekirjutused. Ka KeM saatis KeA ülevaate alusel 2015. a meeldetuletused ja ettekirjutused. Korrastamistöde tähtaegadest peetakse rohkem kinni. Ülevaadet ajakohastatakse pidevalt. Tegevus on pidev.
3.2.1.1 Kaevandamisega rikitud ja mahajäetud ehitusmaavarade karjäärade revisjon	Revisjoni tulemusena on selgunud riigimaal asuvad korrastamata karjäärid	89,2 KIKist	Riigimaal asuvad kaevandamisega rikitud ja mahajäetud ehitusmaavarade karjäärid on revisjonitööde käigus kaardistatud. Tegevus on täidetud.
3.2.1.2 Riigimaal asuvate	Mahajäetud karjäärade	22,9 KIKist	Revisjonitöödest valiti välja kolm iseloomulikumat karjääri,

¹⁰ https://www.mnt.ee/sites/default/files/survey/4ma2010_15_aruanne.pdf

¹¹ https://www.mnt.ee/sites/default/files/survey/mineraalmaterjalide_vordlus.pdf

¹² https://www.mnt.ee/sites/default/files/survey/rattakatsse_valmis_aruanne_0.pdf

¹³ <https://www.mnt.ee/sites/default/files/survey/stabiaruanne.pdf>

kaevandamisega rikutud ja mahajäetud ehitusmaavarade karjäärade korrastamine	korrastamisega on alustatud		mis vajavad korrastamist: Vooreküla, Linte ja Sõmerpalu aleviku karjäärid. Nimetatud karjääridele on koostatud korrastamisprojektid, mille alusel saab korrastamistööd ellu viia. Tegevus jätkub. Nimetatud karjäärade korrastamistööd viiakse ellu 2017.-2019. aastal. Korrastamistööd finantseeritakse KIKist.
--	-----------------------------	--	--

Selgitus meetme täitmise kohta

KeA on alates 2010. aastast võtnud prioriteediks tagada kaevandamisega rikutud maa korrastamine. Selleks koostas KeA koostöös Maa-ametiga kaevandamislubade põhjal ülevaate mäeeraldiste korrastatuse hetkeseisust. Vastavalt koostatud ülevaatele edastati kaevandamislubade omanikele, kes ei olnud korrastamisgevusega alustanud, meeldetuletused ja ettekirjutused järgmiselt:

- 1) kõigile kohaliku tähtsusega maardlates kaevandajatele, kelle kaevandamisloa kehtivusaja lõpuni on vähem kui 5 aastat, tehakse meeldetuletus korrastamise alustamiseks;
- 2) kaevandajatele, kelle kaevandamisloa kehtivusaja lõpuni on alla 2 aasta ja nad ei ole korrastamisega alustanud, tehakse ettekirjutus. Kõigile loa omanikele, kellel loa kehtivus on lõppenud, kuid ala ei ole korrastatud, tehakse samuti ettekirjutus;
- 3) tehtud meeldetuletuste ja ettekirjutuste täitmise kontroll. Vajadusel kohaldatakse asendustäitmist või sunniraha;
- 4) sisendi andmine KeMile sarnaste tegevuste tegemiseks.

Meeldetuletuste ja ettekirjutuste saatmist on tehtud igal aastal alates 2010. aastast (v.a punkt 4, kus sisend anti aastatel 2012 ja 2014). KeM saatis KeA sisendite alusel 2015. aastal KeMi poolt väljastatud kaevandamislubade omanikele meeldetuletused ja ettekirjutused. Selle tegevuse tulemusena omab loa andja ülevaadet korrastamisega seotud toimingute seisust ning saab õigeaegselt sekkuda. Meeldetuletuste ja ettekirjutuste tulemusena suurenes hüppeliselt korrastamistingimuste küsimine ning korrastamisprojektide esitamine. Seda eriti esimestel aastatel. Seega peetakse korrastamistööde tähtaegadest rohkem kinni. Ülalnimetatud mäeeraldiste ülevaadet ajakohastatakse pidevalt.

Ehitusmaavarade arengukava meetme 3.2 all on kirjas tegevus, mille kohaselt peab kehtiva kaevandamisloa omanik esitama detailse korrastusprojekti vähemalt viis aastat enne loa kehtivuse lõppemist. Sellist tegevust Ehitusmaavarade arengukava rakendusplaani 2012-2015 ei lisatud. Küll on aga kaevandamisloa andjad (KeA ja KeM) hakanud loa andmisel loas ajaliselt määrama korrastamistingimuste küsimist ja korrastamiskohustuse lõpetamiseks tunnustamise taotlemist. Kahe nimetatud toimingu vahele jääb korrastamisprojekti koostamine ja KeAlt projekti rakendamisnõusoleku saamine. Ajafaktori määramisel arvestatakse kaevandatava maavara eripära ja muid tähtsust omavaid asjaolusid. Seega on

korrastamisprojekti esitamise tähtaja fikseerimise soovitus hakatud kaevandamislubade andmisel kasutama.

Kaevandamisega rikutud alade korrastamise tagamiseks tegi 2011. aastal SA Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus Keskkonnaministeeriumi tellimisel ja KIKi rahastamisel uurimistöo „Mäerendi ja tagatisraha rakendamise praktiline lahendus“. KIK toetas uurimistööd 26 713 euroga. Uurimistöös lähtuti nii Eesti senisest kogemusest finantsgarantii süsteemide kehtestamisel eri valdkondades kui ka rahvusvahelisest kogemusest finantsgarantii rakendamisel kaevandamise valdkonnas. Rahvusvaheline kogemus näitab, et nn pehmed finantsgarantii instrumendid (ehk need instrumendid, mis koormavad ettevõtteid kõige vähem, samas annavad riigile kõige vähem kindlust, et korrastamine saab teostatud ettevõtte kulul – kohustusliku eraldise moodustamise nõue, finantsnäitajate nõuded, ettevõtte garantiid) ei õigusta ennast ning paljudel juhtudel on riik ettevõtte pankroti puhul sunnitud teostama korrastamist enda vahenditest. Uurimistöo autorid soovivad panustada nn karmimatele finantsgarantii instrumentidele (tagatisraha pangaarvele, fondisüsteem) ning võimaldada ettevõtetel üheaegselt kasutada ka eri vahendusfirmade teenuseid (pangagarantii, kindlustus).

Tagatisraha nõude kehtestamine kaevandatud alade korrastamise tagamiseks oli arutlusel ka uue MaaPSi eelnõu koostamisel. Tagatisraha all mõistetakse rahasummat, mille mäetööstur enne kaevandamisloa saamist deponeerib riigi või kohaliku omavalitsuse kontole maavara kaevandamisega rikutud maa (uues MaaPSis kui kaevandatud maa) korrastamise kohustuse täitmise tagamiseks juhul, kui kaevandav ettevõtte pankrotistub.

Tagatisraha võib tulla arvesse kui kaevandamisega rikutud maa korrastamist tagav vahend ja sunnivahend, kuid seejuures tuleb arvesse võtta tervet rida asjaolusid, mille hulka kuulub tagatisraha suuruse vastavus maa ja maardla väärtusele, inflatsiooni mõju tagatissummale jne. Tagatisraha nõude sätestamisega välditakse võimalikku kahju riigile, juhul kui maavara kaevandav ettevõtte pankrotistub. Praegu tuleb kaevandamisloa andjal (riigil) kaevandava ettevõtte pankroti korral kaevandamisega rikutud maa korrastada.

Uude MaaPSi eelnõusse tagatisraha süsteemi kehtestamist veel siiski sisse ei viidud, kuna leiti, et korrastamist tagavaid vahendeid on teisigi ning nende mõjususe ning proportsionaalsuse korrastamise tagamiseks vajab põhjalikumat analüüsi^{14,15}. Lisaks otsustas KeM enne vastava regulatsiooni kehtestamist saata Audiitorkogule kirja (19.02.2015), millega palus maavara kaevandamise luba omavate ettevõtete auditeerimisel jälgida, kas majandusaasta aruandes kajastub eraldi kaevandamisega rikutud maa korrastamiskohustuse täitmiseks, kas eraldise summa on piisav ning eraldise moodustamist selgitav aruande lisa on koostatud asjakohaselt. Eraldise olemasolu nõue tuleneb raamatupidamise seadusest. Korrastamiskohustuse täitmiseks vajaliku piisava eraldise ja selgitava lisa olemasolu viimases majandusaasta aruandes aitab kaasa korrastamiskohustuse täitmata jätmise riski maandamisele. Kaevandamisega rikutud maa korrastamine vähendab võimalust, et ohtlikul maastikul juhtub inimeste või loomadega õnnetusi ning samuti aitab korrektne korrastamine kaasa kaevandamisvastase hoiaku vähenemisele ümbruskonna elanike hulgas.

¹⁴ KeMi tellimisel viidi läbi maapõue kasutamise ja kaitse õigusnormide analüüs, mis valmis 2017. aasta mais ja kus analüüsiti mh milline on kaevandatud maa korrastamise tagamise parim viis, mh olukorras, kus ettevõtte kuulutatakse maksujõuetuks.

¹⁵ KeM plaanib 2017. aastal esitada RITA (valdkondliku teadus- ja arendustegevuse tugevdamise programm) tegevuse 2 „Teadmispõhise poliitikakujundamise toetamine“ raames taotluse keskkonnavalda finantsgarantii süsteemi väljatöötamiseks. Taotlus hõlmab kõiki keskkonnavalda (sh kaevandamislubasid) ja erinevaid finantsgarantii instrumente (tagatisraha, pangagarantii, kindlustus jms).

Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud ehitusmaavarade karjäärid on revisjonitööde käigus kaardistatud (vt strateegiline eesmärk 3). Karjäärid kaardistati selleks, et saada ülevaade olukorrast ning alustada riigimaal asuvate kaevandamisega rikutud ja mahajäetud ehitusmaavarade karjäärade korda tegemisega. Korrastamisega muudetakse ala uuesti kasutatavaks. Esmajärjekorras korrastatakse kehvast seisust karjäärid ehk sellised karjäärid, mis on ohtlikud või milles on looduslik seisund taastumata ning kus maavara ilmselt ei ole. Selleks koostatakse vastavad projektid. Ülejäänud karjäärades tuleb eelnevalt ära kasutada seal leiduv maavara ning alles siis alustada korrastamisega. Revisjoni põhjal koostati nimekiri mahajäetud karjäärdest, kus edasine kaevandamistegevus on soositud. Maavara lõpuni kaevandamiseks ja kasutamiseks tuleb teha teavitustööd ning koostööd kaevandajatega.

Revisjonitöödest valiti välja kolm iseloomulikumat karjääri, mis vajavad korrastamist: Vooreküla, Linte ja Sõmerpalu aleviku karjäärid. Nimetatud karjäärile koostati korrastamisprojektid, mille alusel saab korrastamistööd ellu viia. Korrastamisprojektide maksumus oli 22 900 eurot. Linte ja Sõmerpalu aleviku karjäärade korrastamiseks saadi rahastus KIKi 2017. aasta I voorust summas 84 306 eurot. Korrastamistöödega on plaanis alustada 2017. aasta suvel. Vooreküla karjääri korrastamiseks on plaanis rahastust taotleda KIKi 2017. aasta II voorust. Valminud korrastamisprojektide alusel hinnatakse ülejäänud kaevandamisega rikutud ja mahajäetud ehitusmaavarade karjäärade korrastamistööde mahtu nii rahaliselt kui ka korralduslikult ja tehakse otsus tööde edasise elluviija osas (Keskkonnaamet, RMK, Maa-amet). Eeltoodud tegevuste põhjal võib öelda, et kaevandamisega rikutud ja mahajäetud ehitusmaavarade karjäärade korrastamisega alustamiseks vajalikud tegevused on edenenud plaanipäraselt ja korrastamistöödega alustatakse 2017. aasta suvel.

Ehitusmaavarade arengukava tegevuste elluviimine, mida rakendusplaani perioodi 2012-2015 ei lisatud

Järgnevalt on välja toodud Ehitusmaavarade arengukavas planeeritud tegevuste elluviimine, mida rakendusplaani 2012-2015 ei lisatud, arvestades tänaseni toimunud ja aastani 2020 kavandatud tegevusi. Järgnev ülevaade on vajalik, et arengukava ja käesoleva aruande kõrvutamisel oleks selgitatud ka nende tegevuste elluviimist, mis arengukavas on välja toodud, aga rakendusplaani perioodi 2012-2015 ei lisatud. Ülevaatest selgub, et tegevused on kas elluviimisel, need ei ole enam asjakohased või neid saab ellu viia muul viisil.

Meede 1.1 „Riigi kui maavara omaniku osakaalu tugevdamine õiguskeskkonnas“

Tegevus	Vahetu tulemus	Elluviimine
1.1.1.1 MaaPSi muutmine: riigi omandis oleva maavara geoloogilise uuringu tegemine riigi tellimisel ja riigi rahaliste vahendite eest	80% riigile kuuluva maavara uuringutest tehakse riigi tellimisel	Uude MaaPSi sellist põhimõtet sisse ei viidud. Samas näeb Maapõuepoliitika põhialused ette riikliku geoloogiateenistuse moodustamist ¹⁶ , kelle ülesanne on juhtida riigi maismaa ja rannikualade uurimist (geoloogiline kaardistamine ja uuringud, seire, georiskide hindamine, andmete kogumine, andmebaaside haldamine jms) ning kindlustada teave maapõuerikkuste kasutamiseks valitsus- ja haridusasutustele, ettevõtetele ning üksikisikutele.

¹⁶ Vastavalt majandus- ja taristuministri 13.04.2017 käskkirjaga nr 1.1-1/17-080 moodustatakse alates 01.01.2018 MKMi hallatav riigiasutus Eesti Geoloogiateenistus, kelle üheks põhiülesandeks saab olema Eesti geoloogiline baaskaardistamine.

		<p>Lisaks näeb Maapõuepoliitika põhialused ette riiklikult koordineeritav maapõue rakendusuuringute ja teadus-arendustöö kava loomist ja geoloogilise baaskaardistamise (mõõtkavas 1:50 000) kava koostamist. Tegevust saab ellu Eesti Geoloogiateenistus riikliku rakendusuuringute ja teadus-arendustöö kava loomise abil.</p>
<p>1.1.1.2 MaaPSi muutmine: riigi omandis oleva maavara kaevandamise loa taotluste rahuldamine enampakkumise abil</p>	<p>Riigi kui maavara omaniku tulu suureneb; 100% lubadest antakse enampakkumisega</p>	<p>Uude MaaPSi sellist põhimõtet sisse ei viidud arvestades seejuures ehitusmaavarade levikut üle terve Eesti. Samas võimaldab MaaPS kaevandamislubade saamise õiguse müümist enampakkumise teel (MaaPS § 53 lg 5 ja § 54). Lisaks soovib Maapõuepoliitika põhialused väetise- ja metallitoorete puhul kaaluda kontsessioonimenetluse sisseviimist, mis on kaevandamise loa võõrandamine mitmest kriteeriumist lähtuval konkursil konkreetsele mäeeraldisele, seotuna riigi poolt määratud tingimustega. Kontsessioonimenetluse võimaldab riigil valida partneriks arendaja, kelle esitatud pakkumises on arvestatud ka pikaajsete sotsiaal-majanduslike, keskkonnakaitseliste ja julgeolekualaste aspektidega. Tegevuse elluviimine ei ole ehitusmaavarade puhul otstarbekas. Teiste maavarade puhul viiakase ellu uue MaaPSi ja Maapõuepoliitika põhialuste rakendamise kaudu.</p>
<p>1.1.1.3 MaaPSi jt seaduste muutmine: ühtse keskkonnaloa taotlemise regulatsiooni väljatöötamine keskkonnaseadustiku kohaselt</p>	<p>Kaevandamisega seotud keskkonnaloa on integreeritud ühtseks keskkonnaloaks</p>	<p>KOTKAS (keskkonnaotsuste terviklik autonoomne süsteem) on infosüsteem, mille eesmärgiks on koondada keskkonnalubade taotlemine ja menetlemine ühisesse keskkonda, mis võimaldab sh tutvuda ja analüüsida kehtivate keskkonnalubade alusel toimuvat keskkonnakasutust. KOTKASE arenduse I etapis valmis kasutajasõbralik AME (ametniku portaal) ja AVE (avalik portaal) e-teenuse rakendus keskkonnakomplekslubade taotlemiseks. Etapp II (ülejäanud load) algab analüüsitöödega 2016 II-III kvartal, II etapi planeeritud lõpp aastaks 2020. Lisaks, nagu meetme 1.1 all on selgitatud, sätestati KeÜSiga kooskõla saavutamiseks uues MaaPSis, et senine maavara kaevandamise luba on üks KeÜSis nimetatud keskkonnalubadest. Keskkonnaluba maavara kaevandamiseks antakse KeÜSis sätestatud menetluse kohaselt, arvestades MaaPSis sätestatud erisusi. Üldgeoloogilise uurimistöö luba ja geoloogilise uuringu luba ei ole keskkonnaloa KeÜSi tähenduses ning seega ei kehti neile KeÜSis sätestatud menetluse erisused. Samas on üldgeoloogilise uurimistöö loa, geoloogilise uuringu loa ja maavara kaevandamise loa menetlused mitmes mõttes väga sarnased. Seepärast on nimetatud lubade menetlus siiski maksimaalselt ühtlustatud, et lihtsustada</p>

		menetlusosaliste jaoks MaaPSi alusel toimuvates eri menetlustes osalemist. Tegevus on elluviimisel ja hõlmab ka teisi valdkondi peale kaevandamise.
1.1.1.5 Statistikaameti andmebaasi struktuuri täiendamine Eestis kaevandatavate maavarade ekspordi ja impordi andmetega	Maavarade ekspordi ja impordi andmed on vastavuses keskkonnaregistri maardlate nimistu maavaravarude bilansiga	Statistikaameti andmebaas ei kajasta maavarade kaevandamist maakonna järgi alates 2011. aastast. Sama teave on kättesaadav maavaravarude koondbilansis. Statistikaameti andmebaasis kajastatud tööstuses kasutatavate ehitusmaavarade toormekasutuse, impordi ja ekspordi andmed ei andnud terviklikku pilti, sest valimisse jäid üksikud ettevõtted. Sellel põhjusel ei kajastata neid andmeid alates 2012. aastast enam Statistikaameti andmebaasis. Enne nimetatud muudatuste tegemist dubleerisid maavaravarude koondbilanss ja Statistikaameti andmebaas üksteist, mis ei olnud mõistlik. Tegevus ei ole enam asjakohane.

Meede 1.2 „Ehitusmaavaradega varustuskindluse tagamine“

Tegevus	Vahetu tulemus	Elluviimine
1.2.3 Eesti kompleksne geoloogiline kaardistamine mõõtkavas 1:50 000	Keskkonnaregistri maardlate nimistu andmete täiendamine	Tegevusega alustati aastaid enne Ehitusmaavarade arengukavas märkimist ja see toimub täna jätkuvalt ning seondub kõikide maavaradega, mitte üksnes ehitusmaavaradega. Samuti näeb Maapõuepoliitika põhialused ette kogu Eesti maismaa territooriumi kaardistamist. Selleks koostab riik geoloogilise baaskaardistamise (mõõtkavas 1:50 000) kava ja moodustab riikliku geoloogiateenistuse. Tegevust saab ellu viia muul viisil uut rakendusplaani koostamata.
1.2.4 Üleriigilise tähtsusega maardla kasutamise kava pilootprojekti koostamine ja rakendamine	Pilootprojekt on koostatud; pilootprojekti rakendamise algus	Oluline erinevus uue ja vana MaaPSi vahel tuleneb maardlate jagunemise üleriigilise ning kohaliku tähtsusega maardlateks kaotamisest. Kuigi maardlate liigitamise kaudu loodeti võimaldada riigile tõhusamad hoovad üleriigilise tähtsusega maardlate kasutamise suunamiseks, ei ole seaduse ülejäänud sätted selleks siiski sisulist võimalust andnud. Seega on tegevus minetanud oma tähtsuse. Tegevus ei ole enam asjakohane.
1.2.5 Nabala lubjakivimaardla täiendavad geoloogilise-hüdrogeoloogilised uurimistööd (hüdrogeoloogilise mudeli koostamine ja katsetamine)	Maavara kaevandamise võimalikkuse selgitamine Nabala maardlas	Nabala piirkonnas tehti aastatel 2012-2014 palju erinevaid uurimistöid, mille alusel selgitati karstinähtuste levikut maardla piires, anti täiendav hinnang maavaravaru kaevandamise võimalikkusele, tehti ülevaateid piirkonna loodusväärtustest ja uuriti kaevandamise mõjusid loodusväärtustele. Seoses Vabariigi Valitsuse 17.11.2014. a määrusega nr 168 „Nabala-Tuhala looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri“

		<p>on Nabala lubjakivimaardlas kaevandamine välistatud.</p> <p>Tegevus on osaliselt ellu viidud, kuid seoses looduskaitseala moodustamisega ei ole tegevus enam asjakohane.</p>
--	--	---

Meede 1.3 „Ehitusmaavarade kaevandamise vajaduse ning omavalitsuste ja elanikkonna kaevandamisvastase hoiaku vahelise vastuolu maksimaalne vähendamine“

Tegevus	Vahetu tulemus	Elluviimine
1.3.1 Uurimistöö korraldamine ehitusmaavarade kaevandamisega seotud vastuoludest	Ehitusmaavarade kaevandamisega seotud vastuolud ja nende põhjused on analüüsitud	Tegevus on kajastatud rakendusplaanis 2012-2015 tegevuse 1.3.1 „Avaliku arvamuse ja hoiakute selgitamine ehitusmaavarade kaevandamise osas“ all. Tegevuse tulemused on kirjeldatud eespool meetme 1.3 tulemuste all (lk 12). Lisaks on üks Maapõuepoliitika põhialuste eesmärke tagada avalikkuse süsteemne teavitamine ja maapõuealase teadlikkuse tõstmine, kasutades erinevaid tõhusaid kanaleid ja kaasates võimalikult paljusid ühiskonna grupe. Tegevust saab ellu viia Maapõuepoliitika põhialuste rakendamise kaudu.
1.3.2 Vajalike meetmete rakendamine vastuolude leevendamiseks uurimistöö tulemuste põhjal	Vastuolud ja nendega kaasnevad riskid on vähenenud	Tegevus on kajastatud rakendusplaanis 2012-2015 tegevuse 1.3.1 „Avaliku arvamuse ja hoiakute selgitamine ehitusmaavarade kaevandamise osas“ all. Tegevuse tulemused on kirjeldatud eespool meetme 1.3 tulemuste all (lk 12). Lisaks on üks Maapõuepoliitika põhialuste eesmärke tagada avalikkuse süsteemne teavitamine ja maapõuealase teadlikkuse tõstmine, kasutades erinevaid tõhusaid kanaleid ja kaasates võimalikult paljusid ühiskonna grupe. Tegevust saab ellu viia Maapõuepoliitika põhialuste rakendamise kaudu.

Meede 2.1 „Majanduslike meetmete tõhustamine“

Tegevus	Vahetu tulemus	Elluviimine
2.1.1.1 Mäerendi rakendamine ehitusmaavarade kaevandamisel	Mäerendi piirmäärad on Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud ja kasutusse võetud	SA Säästva Eesti Instituudi Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus koostas 2011. a analüüsi "Mäerendi ja tagatistrahade rakendamise praktiline lahendus", milles analüüsiti mäeeraldiste broneerimise ja kasutuseta seismise ning korrastamata jätmise probleemi ja tehti ettepanekud regulatsiooni muutmiseks. Tasustamise süsteemi muutmise vajadus kohaliku häiringu kompenseerimise tagamiseks ja karjäärade kasutamise paremaks suunamiseks selgub projekti „Eesti keskkonnakasutuse välismõjude rahasse hindamise analüüs“ tulemuste alusel. Tegevus on elluviimisel ja hõlmab ka teisi keskkonnakasutuse valdkondi.

Meede 2.2 „Ehitusmaavarade geoloogilise uuringu ja kaevandamistegevuse riigi kontrollsüsteemi väljatöötamine“

Tegevus	Vahetu tulemus	Elluviimine
2.2.1 Riigi kontrollsüsteemi loomine maavarade kaevandamise üle, vajadusel uue riigiameti moodustamine	Riigi kontrollsüsteem on käivitunud, otsus ameti moodustamise kohta on tehtud	2015. aasta lõpuks ei olnud kaevandamise järelevalveks uut riigiametit moodustatud. Riiklikku järelevalvet MaaPSi ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuete täitmise üle teostab KKI. KeA teostab loa andjana järelevalvet tegevuste üle, mis on seotud uuringu, kaevandamis- ja kaevisse võõrandamise lubadega ning uuritud- ja kaevandatud maa korrastamisega. Maa-amet teostab järelevalvet geoloogilise teabe säilitamise üle. TJA kontrollib kaevandamist ja selle projekteerimist, markseideritoid, vastutavate isikute nõuetekohasust, samuti maavarade rikastamis- ja töötlemisprotsesse. Kaevandamisõiguse tasu maksmise üle teeb järelevalvet KeA keskkonnatasude büroo. Tänapäevaks on kaevandamistegevuse järelevalve muutunud süsteemsemaks ja tõhusamaks. Selle heaks näiteks saab tuua Maa-ameti korraldatud kaevandamistegevuse aerokontroll, mida Maa-amet alustas KIKi toel 2009. aastal. Igal aastal kontrollitakse koos KKI, KeA ja KeMiga kaevandamistegevust 150-200 karjääris. Igal järelevalve asutusel on välja kujunenud oma kindel ülesanne ning järelevalve kaevandamise üle tervikuna on paranenud. Tegevus ei ole enam asjakohane.
2.2.3 Alternatiivsete ehitusmaterjalide kasutamise suurendamine mäerendi rakendamise abil	Alternatiivsete ehitusmaterjalide kasutamise osatähtsus on tõusnud maksimaalselt võimalikule tasemele	Alternatiivsete ehitusmaterjalide kasutamise osatähtsus on tõusnud aheraine (võrreldes baastasemega 2008. a on taaskasutuse osakaal kogutekkest suurenenud 7,6% võrra) ja ehitiste lammutusjäätmete (võrreldes baastasemega 2008. a on taaskasutuse osakaal kogutekkest suurenenud 51% võrra) puhul. Põlevkivituha puhul on taaskasutuse osakaal kogutekkest sisuliselt sama, mis 2008. aastal. Paekivikillustiku tootmisjäätmete teke kaevandatud paekivist, millest toodetakse killustikku, on võrreldes baastaseme näitajaga 2008. aastal (30%) märgatavalt langenud, jäädes alla 10%. Aheraine ja põlevkivituha puhul viiakse tegevust ellu PAK raames, millega kavandatakse laialdasemat ja püsivamat taaskasutamise võimaluste edendamist. Ehitiste lammutusjäätmete ning paekivikillustiku tootmisel tekkiva jäägi osas on eesmärk saavutatud.

Meede 3.2 „Kaevandamisega rikutud maa korrastamise tagamine“

Tegevus	Vahtetu tulemus	Rakendusplaani koostamise vajadus aastateks 2017-2020
<p>3.2.1.1 Kehtiva kaevandamisloa omanik peab esitama detailse korrastusprojekti vähemalt viis aastat enne loa kehtivuse lõppemist</p>	<p>Korrastamisprojekti esitamise nõue on MaaPSis määratletud</p>	<p>Uude MaaPSi lisati nõue, mille kohaselt peab kaevandamisloa taotluse seletuskiri sisaldama lisaks KeÜS § 42 lõike 1 punktides 3 ja 5-15 nimetatud andmetele teavet kaevandamisega rikutava maa edasise kasutamise otstarbe ning tehnilise ja bioloogilise korrastamise, korrastatava maa veerežiimi kujundamise ning korrastamistööde eeldatava maksumuse kohta. Lisaks on kaevandamisloa andja (KeA) hakanud loa andmisel loas ajaliselt määrama korrastamistingimuste küsimist ja korrastamiskohustuse lõpetamiseks tunnistamise taotlemist. Kahe nimetatud toimingu vahele jääb korrastamisprojekti koostamine ja KeAlt projekti rakendamisenõusoleku saamine. Ajafaktori määramisel arvestatakse kaevandatava maavara eripära ja muid tähtsust omavaid asjaolusid. Seega on korrastamisprojekti esitamise tähtaja fikseerimise soovitus hakatud kaevandamislubade andmisel kasutama. Tegevust viiakse ellu uue MaaPSi raames ning täiendavate tingimuste määramisega kaevandamisloas loa andja poolt.</p>
<p>3.2.2 Tagatistrahha kehtestamine kaevandatud alade korrastamise tagamiseks</p>	<p>Tagatistrahha rakendamine ja piirmäärad on Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud</p>	<p>Kaevandamisega rikutud alade korrastamise tagamiseks tegi 2011. aastal SA Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna keskus KeMi tellimusel ja KIKi rahastamisel uurimistöö „Mäerendi ja tagatistrahha rakendamise praktiline lahendus“. Tagatistrahha nõude kehtestamine kaevandatud alade korrastamise tagamiseks oli arutlusel ka uue MaaPSi koostamisel. Uude MaaPSi tagatistrahha süsteemi kehtestamist veel siiski sisse ei viidud, kuna leiti, et korrastamist tagavaid vahendeid on teisigi ning nende mõjususe ning proportsionaalsuse korrastamise tagamiseks vajab põhjalikumalt analüüsi. Lisaks otsustas KeM enne vastava regulatsiooni kehtestamist saata Audiitorkogule kirja (19.02.2015), millega palus maavara kaevandamise luba omavate ettevõtete auditeerimisel jälgida, kas majandusaasta aruandes kajastub eraldi kaevandamisega rikutud maa korrastamiskohustuse täitmiseks, kas eraldise summa on piisav ning eraldise moodustamist selgitav aruande lisa on koostatud asjakohaselt. Kaevandatud maa ja maapõue korrastamise tagamine on ära märgitud ka Maapõuepoliitika põhialustes: vältimaks korrastamata karjäärade ja kaevanduste hülgamist kaevandamislubade omanike poolt, võtab riik kasutusele õiguslikud ja/või majanduslikud mehhanismid, millega</p>

		<p>tagatakse kaevandatud maa ning maapõue korrastamine kõigil juhtudel. KeMi tellimusel viidi läbi maapõue kasutamise ja kaitse õigusnormide analüüs, mis valmis 2017. aasta mais ja kus analüüsiti mh milline on kaevandatud maa korrastamise tagamise parim viis, mh olukorras, kus ettevõtte kuulutatakse maksujõuetuks. Lisaks plaanib KeM 2017. aastal esitada RITA (valdkondliku teadus- ja arendustegevuse tugevdamise programm) tegevuse 2 „Teadmistepõhise poliitikakujundamise toetamine“ raames taotluse keskkonnanaloo finantsgarantii süsteemi väljatöötamiseks. Taotlus hõlmab kõiki keskkonnanalubasid (sh kaevandamislubasid) ja erinevaid finantsgarantii instrumente (tagatisraha, pangagarantii, kindlustus jms). Tegevus on elluviimisel.</p>
--	--	---

Kokkuvõte

Kokkuvõte Ehitusmaavarade arengukava maksumusest ja olulisematest tulemustest 2012-2016

Aastatel 2012-2016 rahastati Ehitusmaavarade arengukava rakendusplaani meetmeid kogusummas 607,1 tuh eurot (409,8 tuh eurot KIKist, 152,3 tuh eurot riigieelarvest (sh 146 tuh eurot Maanteeameti eelarvest ja 6,3 tuh eurot KeMi eelarvest) ning 45 tuh eurot Tarkade Otsuste Fondist). Kõige enam kulus raha keskkonnaregistri maardlate nimistu varustuskindluse mudeli arendusele. Projekti toetas KIK 280 tuh euroga. Järgnesid kohalike mineraalmaterjalide optimaalse kasutamise uuring Eesti teedemajanduses, mille tellis Maanteeamet ja mida rahastati riigieelarvest 146 tuh euroga, seejärel kaevandamisega rikutud ja mahajäetud ehitusmaavarade karjäärade revisjon, mida rahastas KIK 89,2 tuh euroga ning SEI Tallinna ja Poliitikauuringute Keskuse RAKE koostatud "Keskkonnatasude mõjuanalüüs", mida rahastati Tarkade Otsuste Fondist 45 tuh euroga.

Ehitusmaavarade arengukava rakendusplaani prognoositud maksumus aastatel 2012-2015 oli 648,8 tuh eurot, mis on tegelikust maksumusest ligikaudu 40 tuh euro võrra suurem. Prognoositust väiksem maksumus on peamiselt seotud meetmega 1.3 „Ehitusmaavarade kaevandamise vajaduse ning omavalitsuse ja elanikkonna kaevandamisvastase hoiaku vahelise vastuolu maksimaalne vähendamine“, millega rakendusplaani perioodil ei tegeletud (rakendusplaanis oli meetme maksumus 33 tuh eurot) ja meetmega 3.2 „Kaevandamisega rikutud maa korrastamise tagamine“, mida rahastati 112,1 tuh euroga (rakendusplaanis oli meetme maksumus 193,2 tuh eurot). Meetme 3.1 „Maavara kaevandavate ettevõtjate tegevuse suunamine keskkonnasäästlikkusele“ puhul oli rahastus 69,2 tuh euro võrra suurem kui rakendusplaanis prognoositi (meedet rahastati 146 tuh euroga, aga rakendusplaanis oli meetme maksumus 76,8 tuh eurot).

Olulisemad tulemused Ehitusmaavarade arengukava rakendamisel aastatel 2012-2016 olid järgmised:

- 1) Maavara varustuskindlust hinnatakse kaevandamisloa andmisel taotlusepõhiselt. Selle rakendamiseks kinnitati kantsleri 13.06.2013 käskkirjaga juhend riiklike huvide kaalumiseks ehitusmaavarade kaevandamislubade taotluste menetlemisel lähtuvalt varustuskindluse tagatusest. Juhendi järgi otsustatakse taotluse üle varustuskindluse aspektist, kui taotletakse riigile kuuluva ehitus- ja täiteliiva, ehitus- ja täitekruusa, ehitus- ja täitelubjakivi, ehitus- ja täitedolokivi kaevandamise luba või loa muutmist või nimetatud maavarade korral mäeeraldise laiendamist. Varustuskindluse hindamiseks ja juhendi rakendamiseks arendati Maa-ameti geoportaali maardlate veebirakendust. Rakendusse lisandusid mäeeraldise ruumilise puhvriga otsing ja mäeeraldise laiendatud otsing.
- 2) Alternatiivsete ehitusmaterjalide taaskasutuse osakaal on võrreldes 2008. aasta baastasemega suurenenud põlevkivi aheraine (7,6%) ja ehitiste lammutusjäätmete (koguni 51%) puhul. Paekivikillustiku tootmisjäätmete teke kaevandatud paekivist, millest toodetakse killustikku, on võrreldes baastaseme näitajaga 2008. aastal (30%) märgatavalt langenud, jäädes alla 10%.
- 3) Järelevalve kaevandamistegevuse üle on paranenud: kuigi KKI kontrollis aastatel 2012-2016 võrreldes 2008. aasta baastasemega keskmiselt ligi kaks korda rohkem mäeeraldise, siis õigusrikkumiste protsent kontrollimiste arvu suhtes on võrreldes 2008. aasta baastasemega langenud 8%. Lisaks korraldab Maa-amet iga-aastaselt ehitusmaavarade karjääride aerokontrolli, mille tulemused on sisendiks kontrollkäikude planeerimisel ja keskkonnatasu deklaratsioonide kontrollimisel.
- 4) Keskkonnatasude mõjuanalüüsis analüüsiti ehitusmaavarade kaevandamise trendi, rakendatavaid tasumääri ning tehti selle põhjal ettepanekud tasumäärade muutmiseks, eesmärgiga soodustada ka alternatiivsete materjalide kasutuselevõttu. Uuringu ja täiendavate Keskkonnaministeeriumi tehtud hinnangute abil töötati välja tasumäärad perioodiks 2016-2025.
- 5) Riigimaal asuvad kaevandamisega rikutud ja mahajäetud ehitusmaavarade karjäärid on revisjonitööde käigus kaardistatud. Kokku revideeriti üle Eesti 169 mahajäetud karjääri või kaeveala, kus kaevandamisega rikutud maa kogupindala on ca 1319 ha, millest korrastamist vajab ca 666 ha.
- 6) Korrastamistööde tähtaegadest peetakse rohkem kinni. KeA on koostanud kaevandamislubade põhjal ülevaate mäeeraldise korrastatuse seisust ning edastanud kaevandamislubade omanikele, kes ei ole korrastamistegevusega alustanud, meeldetuletused ja ettekirjutused. Meeldetuletuste ja ettekirjutuste tulemusena on suurenenud hüppeliselt korrastamistingimuste küsimine ja korrastamisprojektide esitamine.

Kokkuvõte Ehitusmaavarade arengukava strateegiliste eesmärkide täitmisest

Esimene strateegiline eesmärk: tagada riigi infrastruktuuri ehitusobjektide ning tarbijate varustamine ehitusmaavaradega

Esimese strateegilise eesmärgi elluviimise üheks olulisemaks tulemuseks on varustuskindluse mudeli väljatöötamine ja selle sidumine maardlate nimistu andmetega. Maa-ameti geoportaali maardlate rakendusse lisandusid mäeeraldise ruumilise puhvriga otsing ja mäeeraldise laiendatud otsing. Lisaks kinnitati varustuskindluse põhimõtte rakendamiseks juhend riiklike

huvide kaalumiseks ehitusmaavarade kaevandamislubade taotluste menetlemisel lähtuvalt varustuskindluse tagatusest. Samuti on ehitusmaavarade varustuskindlus paranenud võrreldes 2008. aasta seisuga. Suureks edasiminekuks oli ka KOVide nõusolekute kasv kaevandamisloa andmisel: kui arengukava koostamise ajal 2009. aastal andsid KOVid nõusoleku kaevandamisloa andmiseks ligi 30 % juhtudest, siis 2016. aastal oli see näitaja 93%.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et ehitusmaavarade varustuskindluse hindamiseks on loodud mudel, IT-lahendus ja juhend, mille abil on võimalik hinnata riigi taristuobjektide ja tarbijate varustatust ehitusmaavaradega ning mis on parandanud ehitusmaavarade varustuskindlust võrreldes 2008. aastaga. Seega on Ehitusmaavarade arengukava esimene strateegiline eesmärk täidetud.

Teine strateegiline eesmärk: suurendada ehitusmaavarade kaevandamise ja kasutamise efektiivsust ning võimalike alternatiivsete ehitusmaterjalide kasutamist

Teise strateegilise eesmärgi mõjunäitajate osas suurenes alternatiivsete ehitusmaterjalide taaskasutuse osakaal võrreldes 2008. aasta baastasemega põlevkivi aheraine (7,6%) ja ehitiste lammutusjäätmete (koguni 51%) puhul. Paekivikillustiku tootmisjätkide teke kaevandatud paekivist, millest toodetakse killustikku, on võrreldes baastaseme näitajaga 2008. aastal (30%) märgatavalt langenud, jäädes alla 10%. Samuti on oluliseks tulemuseks järelevalve paranemine kaevandamistegevuse üle: kuigi KKI kontrollis aastatel 2012-2016 võrreldes 2008. aasta baastasemega keskmiselt ligi kaks korda rohkem mäeeraldise, siis õigusrikkumiste protsent kontrollimiste arvu suhtes on võrreldes 2008. aasta baastasemega langenud 8%. Samuti korraldab Maa-amet iga-aastaselt ehitusmaavarade karjäärade aerokontrolli, mille tulemused on sisendiks kontrollkäikude planeerimisel ja keskkonnatasu deklaratsioonide kontrollimisel. Lisaks töötati keskkonnatasude mõjuanalüüsi ja täiendavate Keskkonnaministeeriumi tehtud hinnangute abil välja tasumäärad perioodiks 2016-2025.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et ehitusmaavarade kaevandamise ja kasutamise efektiivsus ning alternatiivsete ehitusmaterjalide kasutamine on suurenenud. Seega on Ehitusmaavarade arengukava teine strateegiline eesmärk täidetud.

Kolmas strateegiline eesmärk: vähendada ehitusmaavarade kaevandamisest ja kasutamisest tingitud keskkonnamõju

Kolmanda strateegilise eesmärgi üheks olulisemaks tulemuseks on riigimaal asuvate kaevandamisega rikutud ja mahajäetud ehitusmaavarade karjäärade kaardistamine, mille tulemusena esitati asukoha andmed, anti hinnang seisundile, tehti ettepanekud objekti edasiseks kasutamiseks, määrati korrastamise suund ja hinnangulised tööde mahud ning koostati graafilised lisad. Vooreküla, Linte ja Sõmerpalu aleviku karjääridele on koostatud korrastamisprojektid, mille alusel mille alusel saab korrastamistööd ellu viia. Nimetatud karjääride korrastamistööd viiakse ellu 2017.-2019. aastal. Valminud korrastamisprojektide alusel hinnatakse ülejäänud kaevandamisega rikutud ja mahajäetud ehitusmaavarade karjääride korrastamistööde mahtu nii rahaliselt kui ka korralduslikult ja tehakse otsus tööde edasise elluviija osas (Keskkonnaamet, RMK, Maa-amet). Samuti on selle eesmärgi juures oluline märkida, et olemasolevate mäeeraldise korrastamistööde tähtaegadest peetakse rohkem kinni. KeA on koostanud kaevandamislubade põhjal ülevaate mäeeraldise korrastatuse seisust ning edastanud kaevandamisloade omanikele, kes ei ole korrastamistegevusega alustanud, meeldetuletused ja ettekirjutused. Meeldetuletuste ja ettekirjutuste tulemusena on suurenenud hüppeiselt korrastamistingimuste küsimine ja korrastamisprojektide esitamine.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et ehitusmaavarade kaevandamise ja kasutamise keskkonnamõju on vähenenud. Lisaks eelnevale iseloomustab seda ka teise strateegilise eesmärgi all välja toodud fakt, et alternatiivsete ehitusmaterjalide taaskasutamine on suurenenud. Seega on Ehitusmaavarade arengukava kolmas strateegiline eesmärk täidetud.

Arvestades, et Ehitusmaavarade arengukavas seatud strateegilised eesmärgid on täidetud, siis ei ole vajadust koostada rakendusplaani aastateks 2017-2020 ning arengukava võib ennetähtaegselt lõpetada.

Vabariigi valitsuse määruse nr 302 „Strateegiliste arengukavade liigid ning nende koostamise, täiendamise, elluviimise, hindamise ja aruandluse kord“ § 7 lg 6 kohaselt kui valdkonna arengukava eesmärgid on saavutatud, kestus lõppenud, arengukava järele puudub vajadus või kui arengukava elluviimise käigus nähtub, et eesmärke ei saavutata, esitab vastutav minister valdkonna arengukava elluviimise lõpetamise ettepaneku Vabariigi Valitsusele, kooskõlastades eelnevalt vastava ettepaneku Riigikantselei, Rahandusministeeriumi ja asjaomaste ministeeriumidega ning esitades selle arvamuse andmiseks huvitatud isikutele ja asutustele.

Arvestades eeltoodut teeb Keskkonnaministeerium Vabariigi Valitsusele ettepaneku lõpetada Ehitusmaavarade arengukava elluviimine, kuna arengukava eesmärgid on täidetud.